

IZVJEŠTAJ

MEDIJI, MEDIJSKE SLOBODE I DEMOKRATIJA U CRNOJ GORI

Sva mišljenja iznesena u ovom istraživanju pripadaju autoru i ne odražavaju nužno stavove Misije OEBS-a u Crnoj Gori.

Podgorica, oktobar 2011.

Izradu ovog izvještaja je podržala Misija OSCE u Crnoj Gori.

IZVEŠTAJ

MEDIJI, MEDIJSKE SLOBODE I DEMOKRATIJA U CRNOJ GORI

OSNOVNE KARAKTERISTIKE ISTRAŽIVANJA

Pred Vama se nalazi analiza rezultata istraživanja o medijima i medijskim slobodama u Crnoj Gori danas. Istraživanje je realizovano u maju i junu mjesecu 2011. godine. Specifičnost ovog istraživanja se ogleda u njegovom dizajnu. Naime, respondenti u istraživanju su bili sami zaposleni u medijima. Naš cilj je bio da istražimo njihove stavove ali i iskustva kada je riječ o medijskim slobodama. Prema tome osnovni dizajn istraživanja u tematskom smislu obuhvata sljedeće:

- Stavovi zapošljenih u medijima o Zakonima i prijedlozima novog zakonodavstva
- Analiza ključnih problema koji ograničavaju slobodu medija na osnovu stavova zapošljenih u medijima
- Načini i oblici ugrožavanja slobode mediji i identifikacija opresora
- Politički aktivizam predstavnika medija u pravcu zaštite medijskih prava i sloboda
- Analiza jednakosti javnih i privatnih medija

Dalje, dizajn istraživanja, takođe, predviđa da se posebno analiziraju nalazi istraživanja po sljedećim kategorijama ispitanika/medija:

- Javni/privatni mediji
- Elektronski/štampani mediji
- Novinari/Urednici

Za potrebe istraživanja formiran je poseban instrument/upitnik a uzorak je formiran na način da se pokriju u stratifikovanim proporcijama svi mediji koji operišu u Crnoj Gori a kojima je sjedište u Crnoj Gori. Istraživanjem smo obuhvatili 147 ispitanika/zaposlenih u medijima, a osnovna distribucija ispitanika/predstavnika medija se može vidjeti u Fig1-Fig6.

Fig1 Naziv medija

	N
Adriatic Radio	1
Agencija MINA	3
Antena M	4
DAN	10
Elmag Radio	2
Glas Plava	2
Nezavisni dnevnik Vijesti	21
Pink Montenegro	4
Plus Radio	2
Pobjeda	18
Portal analitika	5
Radio Andrijevisa	2
Radio Bar	3
Radio Bijelo Polje	2
Radio D	1
Radio D+	2
Radio Elita	2
Radio F	1

Radio Herceg Novi	2
Radio Jadran	1
Radio Kotor	2
Radio Rozaje	2
Radio slobodna evropa	1
Radio Tivat	4
Radio Ulcinj	1
RTCG	13
RTNK	6
RTV Corona	2
RTV Mojkovac	1
RTV Pljevlja	4
RTV Vijesti	12
Skala Radio	2
TV IN	4
TV Mojkovac	1
Tv Teuta	3
Vijesti - portal	1
Total	147

Fig2 Sjedište medija

	N
Andrijevisa	2
Bar	6
Bijelo Polje	5
Herceg Novi	3
Kotor	4
Mojkovac	2
Niksic	6
Plav	2
Pljevlja	4
Podgorica	101
Rozaje	2
Tivat	4
Ulcinj	6
Total	147

Fig3 Tip medija

	N
Informativna agencija	3
Dnevna stampa	49
Radio	38
Televizija	37
Internet	6
Radio i televizija	14
Total	147

Fig4 Teritorijalni karakter medija

	N
Lokalni	36
Regionalni	24
Nacionalni	86
Bez odgovora	1
Total	147

Fig5 Vlasništvo medija

	N
Javno/drzavno vlasništvo	59
Privatno	88
Total	147

Fig6 Ispitanik u medijima: Novinar ili urednik

	N
Novinar	104
Urednik	43
Total	147

Dalje, osnovne sociodemografske karakteristike samih ispitanika koji su zaposleni u medijima mogu se vidjeti u Fig7 – Fig 12

Fig7 Pol/rod

	N
Muški	79
Ženski	68
Total	147

Fig9 Obrazovanje

	N	%
Srednja stručna sprema III stepen	1	,7
Srednja stručna sprema IV stepen	45	30,6
Fakultet i više	99	67,3
Bez odgovora	2	1,4
Total	147	100,0

Fig8 Lični mjesečni prihodi

	N
manje od 400 eur	50
401 - 500 eur	35
preko 501eur	37
Ne želi da kaže	25
Total	147

Fig 10 Status zaposlenja

	N	%
Stalni radni odnos	86	58,5
Zaposlen na određeno Vreme	36	24,5
Zaposlen honorarno	20	13,6
Nedefinisan status	3	2,0
Bez odgovora	2	1,4
Total	147	100,0

Fig 11 Koliko dugo radite u medijima (godina)

	N	%
1	5	3,4
2	10	6,8
3	12	8,2
4	12	8,2
5	11	7,5
6	2	1,4
7	4	2,7
8	6	4,1
9	5	3,4
10	18	12,2
11	4	2,7
12	7	4,8
13	8	5,4
14	3	2,0
15	7	4,8
16	3	2,0
17	4	2,7
18	4	2,7
19	2	1,4
20	4	2,7
21	2	1,4
24	2	1,4
25	4	2,7
26	3	2,0
30	1	,7
36	1	,7
40	1	,7
Bez odgovora	2	1,4
Total	147	100,0
Aritmetička sredina	10.6	
Medijana	10	

Fig12 Koliko dugo radite u mediju u kome ste sada zaposleni (godina)

	N	%
1	13	8,8
2	17	11,6
3	22	15,0
4	15	10,2
5	12	8,2
6	4	2,7
7	8	5,4
8	6	4,1
9	6	4,1
10	13	8,8
11	4	2,7
12	2	1,4
13	7	4,8
14	1	,7
15	2	1,4
16	3	2,0
17	3	2,0
18	1	,7
20	1	,7
22	1	,7
24	1	,7
25	2	1,4
26	1	,7
36	2	1,4
Total	147	100,0
Aritmetička sredina	7,34	
Medijana	5	

OSNOVNI ANALITIČKI NALAZI ISTRAŽIVANJA

Najprije, mjerili smo ukupno zadovoljstvo stanjem demokratije u Crnoj Gori danas (Fig13 – Fig 15). **Podaci pokazuju da je na nivou ukupne varijanse (svi ispitanici) najveći broj onih koji su 'uglavnom zadovoljni'.** A kumulativno veoma i uglavnom zadovoljnih bilo je 53,4% ispitanika. Međutim, gotovo je dvostruko više onih koji su 'veoma nezadovoljni' u odnosu na one koji su 'veoma zadovoljni'. Podaci ukazuju da su urednici u značajno većoj mjeri zadovoljniji od novinara. Najveću diskrepancu mjerimo kada je riječ o vlasništvu nad medijima, naime, više je nego dvostruko veće nezadovoljstvo demokratijom u privatnim nego li u državnim medijima. Razlika je veoma izražena i kada je riječ o elektronskim odnosno štampanim medijima, tačnije, zadovoljstvo zaposlenih u elektronskim medijima je na značajno višem nivou nego kada je riječ o zaposlenim u privatnim medijima.

Fig 13 Generalno govoreći, koliko ste zadovoljni stanjem demokratije u Crnoj Gori? %

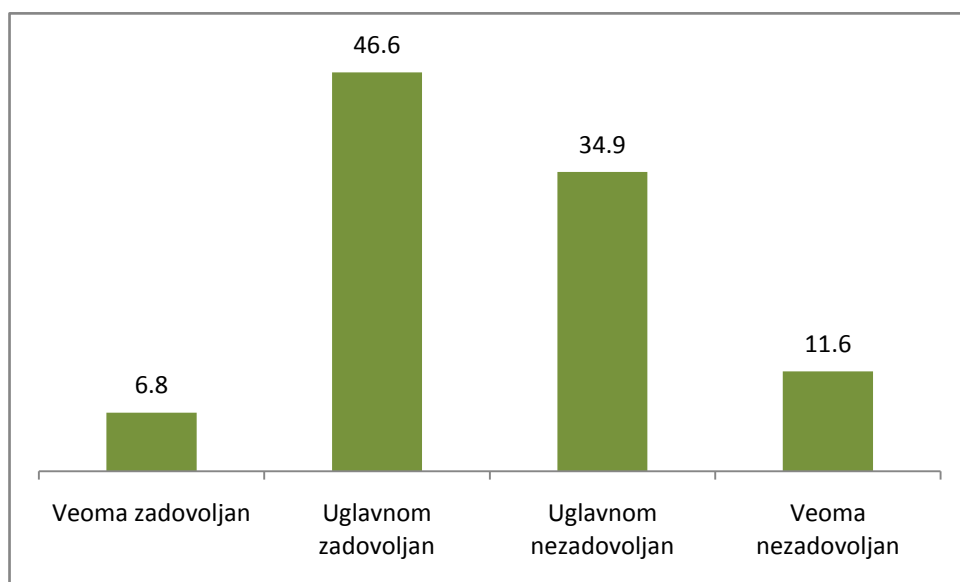
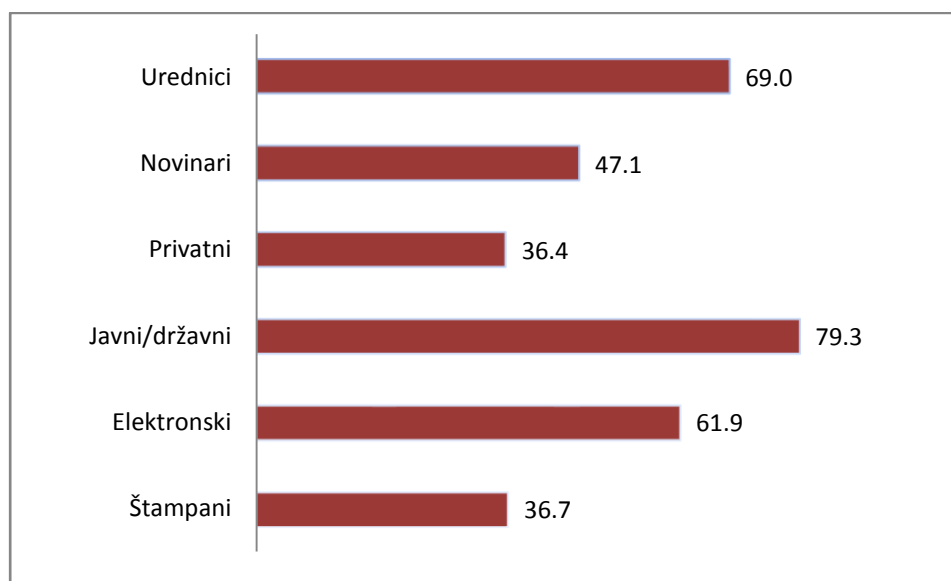

Fig 14 Zadovoljstvo stanjem demokratije po kategorijama %

	Štampani	Elektronski	Javni/državni	Privatni	Novinari	Urednici
Veoma zadovoljan	6,1	7,2	10,3	4,5	5,8	9,5
Uglavnom zadovoljan	30,6	54,6	69,0	31,8	41,3	59,5
Uglavnom nezadovoljan	38,8	33,0	19,0	45,5	39,4	23,8
Veoma nezadovoljan	24,5	5,2	1,7	18,2	13,5	7,1
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Fig 15 Suma uglavnom i veoma zadovoljnih demokratijom po kategorijama %

Upoređujući stanje demokratije danas u odnosu na period prije referenduma, generalno, značajno veći broj ispitanika ocjenjuje da je stanje bolje (Fig 16 – Fig 18). Tačnije, na nivou ukupne varijanse, gotovo 80% ispitanika smatra da je stanje danas bolje nego prije referenduma. Posmatrano po svim kategorijama, u svakom pojedinom slučaju je broj onih koji smatraju da je danas manje-više bolje nego prije referenduma veći u odnosu na broj onih koji smatraju da je stanje lošije. Međutim, između kategorija postoje značajne razlike. Tako je broj urednika koji smatraju da je bolje danas nego prije referenduma značajno veći u odnosu na broj novinara, a razlika je još izraženija u korist zaposlenih u javnim/državnim medijima u odnosu na zaposlene u privatnim medijima. Konačno, zaposleni u elektronskim medijima daju mnogo bolju ocjenu u odnosu na zaposlene u privatnim medijima.

Fig 16 Ukoliko uporedite stanje demokratije u Crnoj Gori danas u odnosu na stanje prije referenduma, biste li rekli da je sada: %

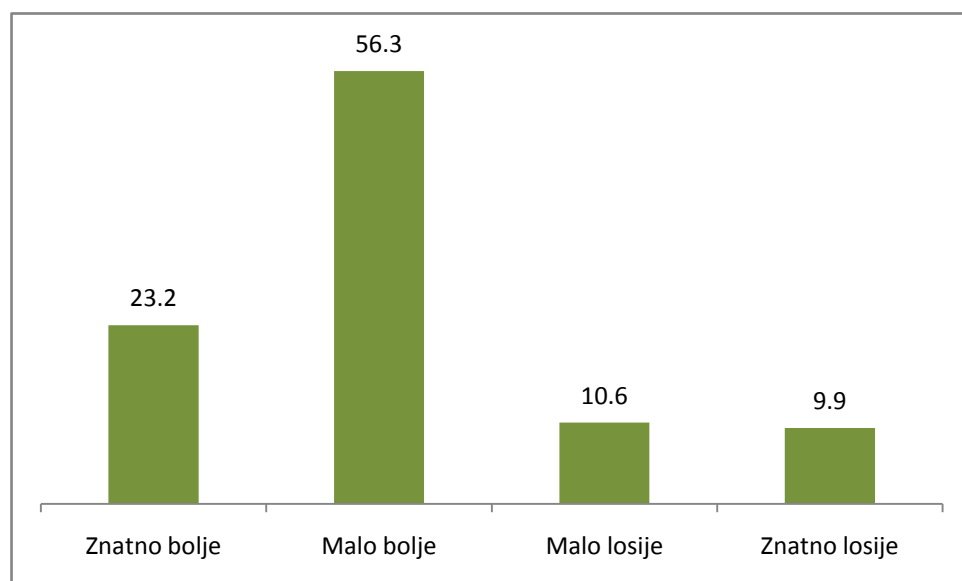
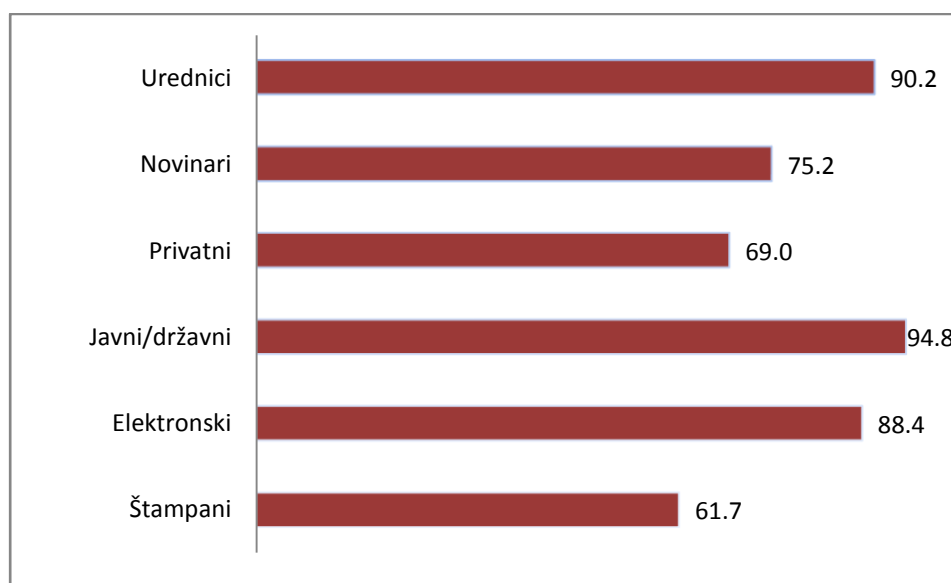

Fig 17 Stanje demokratije danas u odnosu na prije referendumu po kategorijama %

	Štampani	Elektronski	Javni/državni	Privatni	Novinari	Urednici
Znatno bolje	25,5	22,1	43,1	9,5	16,8	39,0
Malo bolje	36,2	66,3	51,7	59,5	58,4	51,2
Malo lošije	17,0	7,4	3,4	15,5	12,9	4,9
Znatno lošije	21,3	4,2	1,7	15,5	11,9	4,9
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Fig 18 Stanje demokratije danas u odnosu na prije referendumu po kategorijama: SUMA znatno i malo bolje %

U cilju procjene sadašnjeg stanja u istraživanju smo koristili i projektnu tehniku pitajući ispitanike za njihova očekivanja nakon pet godina (Fig 19 – Fig 21). U ovom pogledu **gotovo ¾ ispitanika na nivou ukupne varijanse očekuje poboljšanje, što zapravo govori o tome da se po njihovom mišljenju danas stvari kreću u dobrom pravcu.** U ovom pogledu i po kategorijama su razlike značajno manje izražene, iako su evidentne. Tačnije, kao i u prethodnim slučajevima, urednici su optimističniji u odnosu na novinare, zaposleni u državnim/javnim u odnosu na zaposlene u privatnim medijima te predstavnici elektronskih u odnosu na predstavnike štampanih medija.

Fig 19 Po Vašem mišljenju, stanje demokratije u Crnoj Gori u narednih pet godina biće: %

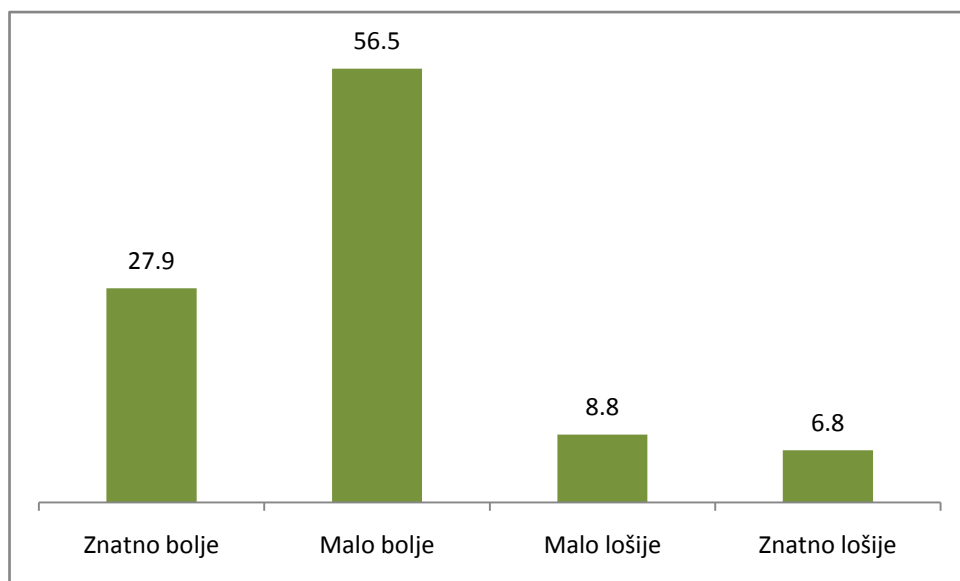
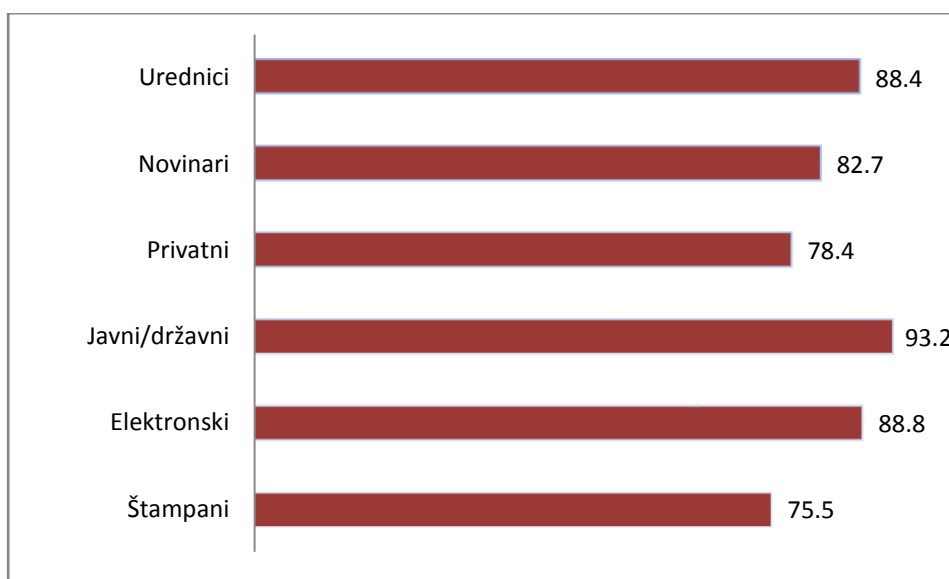

Fig 20 Po Vašem mišljenju, stanje demokratije u Crnoj Gori u narednih pet godina biće – po kategorijama: %

	Štampani	Elektronski	Javni/državni	Privatni	Novinari	Urednici
Znatno bolje	18,4	32,7	52,5	11,4	23,1	39,5
Malo bolje	57,1	56,1	40,7	67,0	59,6	48,8
Malo lošije	6,1	10,2	5,1	11,4	9,6	7,0
Znatno lošije	18,4	1,0	1,7	10,2	7,7	4,7
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Fig 21 Po Vašem mišljenju, stanje demokratije u Crnoj Gori u narednih pet godina biće – po kategorijama: SUMA znatno i malo bolje %

Procjenjujući stanje medijskih sloboda (Fig 22- Fig 24), **veći broj ispitanika medijske slobode ocjenjuje negativno u odnosu na broj onih koji daju pozitivnu ocjenu.** Tačnije, naspram gotovo 45% onih koji medijske slobode ocjenjuju pozitivno u manjoj ili većoj mjeri, preko 55% je onih koji manje ili više daju negativnu ocjenu. Po kategorijama, ponovo zaposleni i urednici daju bolje ocjene u odnosu na novinare. Međutim, ova razlika je drastična kada uporedimo zaposlene u državnim i privatnim medijima, tj. drastično je veći broj nezadovoljnih medijskim slobodama u privatnim u odnosu na državne medije. Konačno, zaposleni u elektronskim medijima bolje ocjenjuje medijske slobode u odnosu na zaposlene u štampanim medijima.

Fig 22 Na kom su nivou medijske slobode u Crnoj Gori danas %

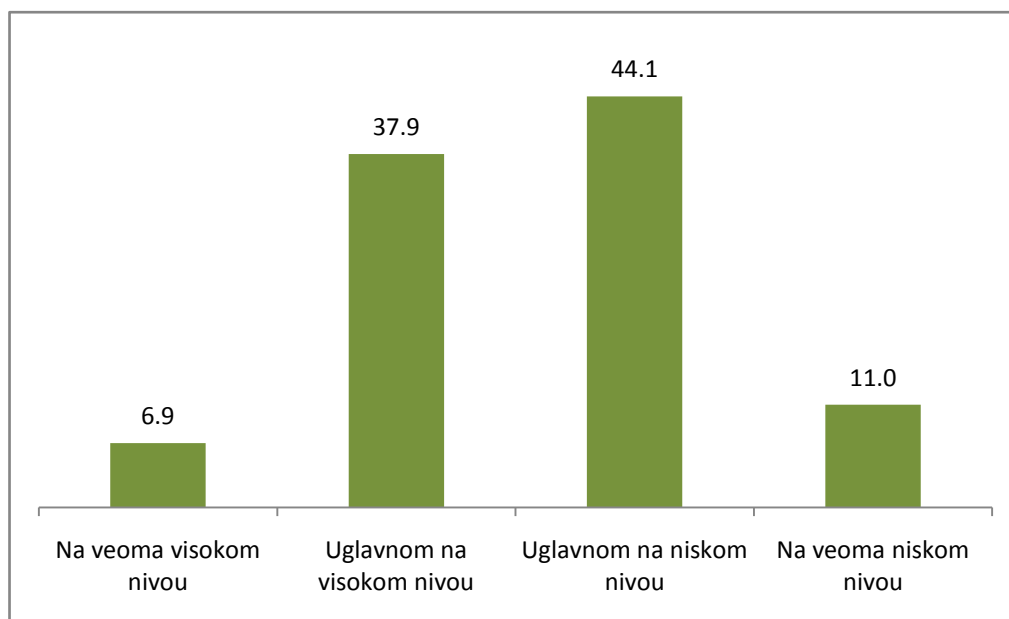
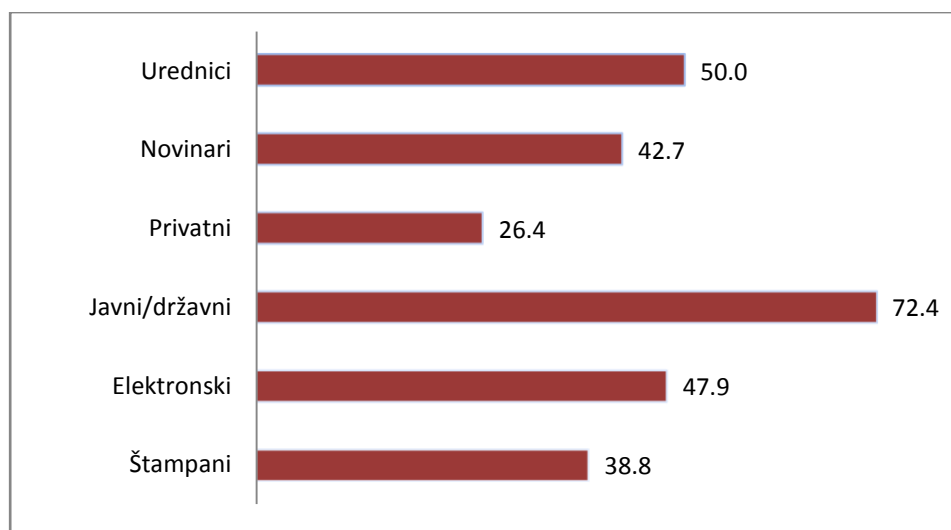

Fig 23 Na kom su nivou medijske slobode u Crnoj Gori danas po kategorijama %

	Štampani	Elektronski	Javni/državni	Privatni	Novinari	Urednici
Na veoma visokom nivou	12,2	4,2	10,3	4,6	4,9	11,9
Uglavnom na visokom nivou	26,5	43,8	62,1	21,8	37,9	38,1
Uglavnom na niskom nivou	36,7	47,9	25,9	56,3	43,7	45,2
Na veoma niskom nivou	24,5	4,2	1,7	17,2	13,6	4,8
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Fig 24 Na kom su nivou medijske slobode u Crnoj Gori danas po kategorijama: SUMA na veoma i uglavnom visokom nivou %

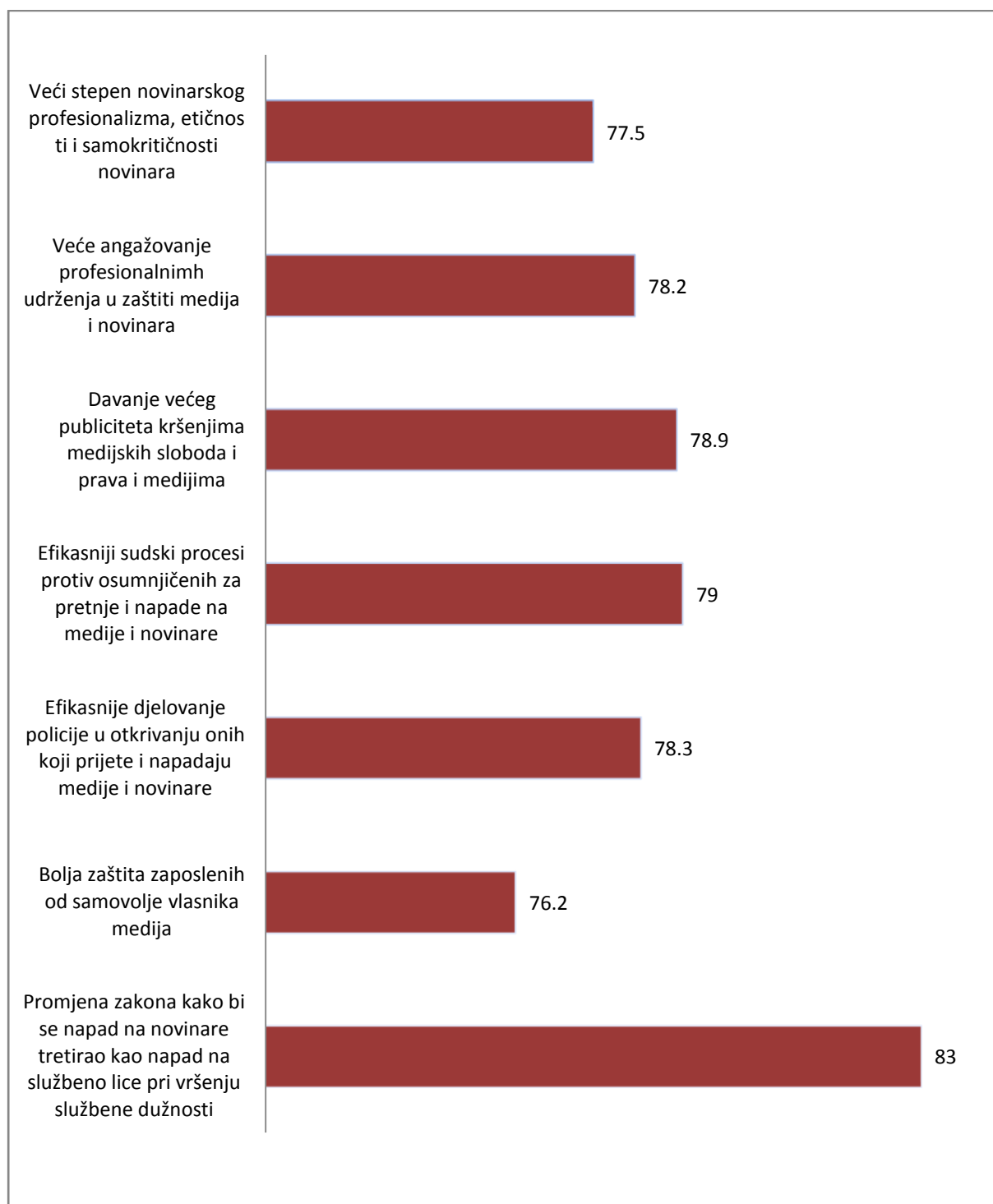

Istraživanjem smo željeli da identifikujemo moguće mjere koje bi, po mišljenju, zaposlenih u medijima mogle da unaprijede slobodu medija (Fig 25 i Fig 26). Prije svega, možemo primijetiti da su ispitanici sve predložene mjere ocijenili kao veoma i uglavnom efikasne ukoliko bi se ove mjere sprovele u praksi. Komparativno, **najbolje ocijenjena moguća mjera jeste da se zakonski napad na novinare tretira kao napad na službeno lice u vršenju dužnosti.**

Fig 25 Procjena efikasnosti navedenih mjera %

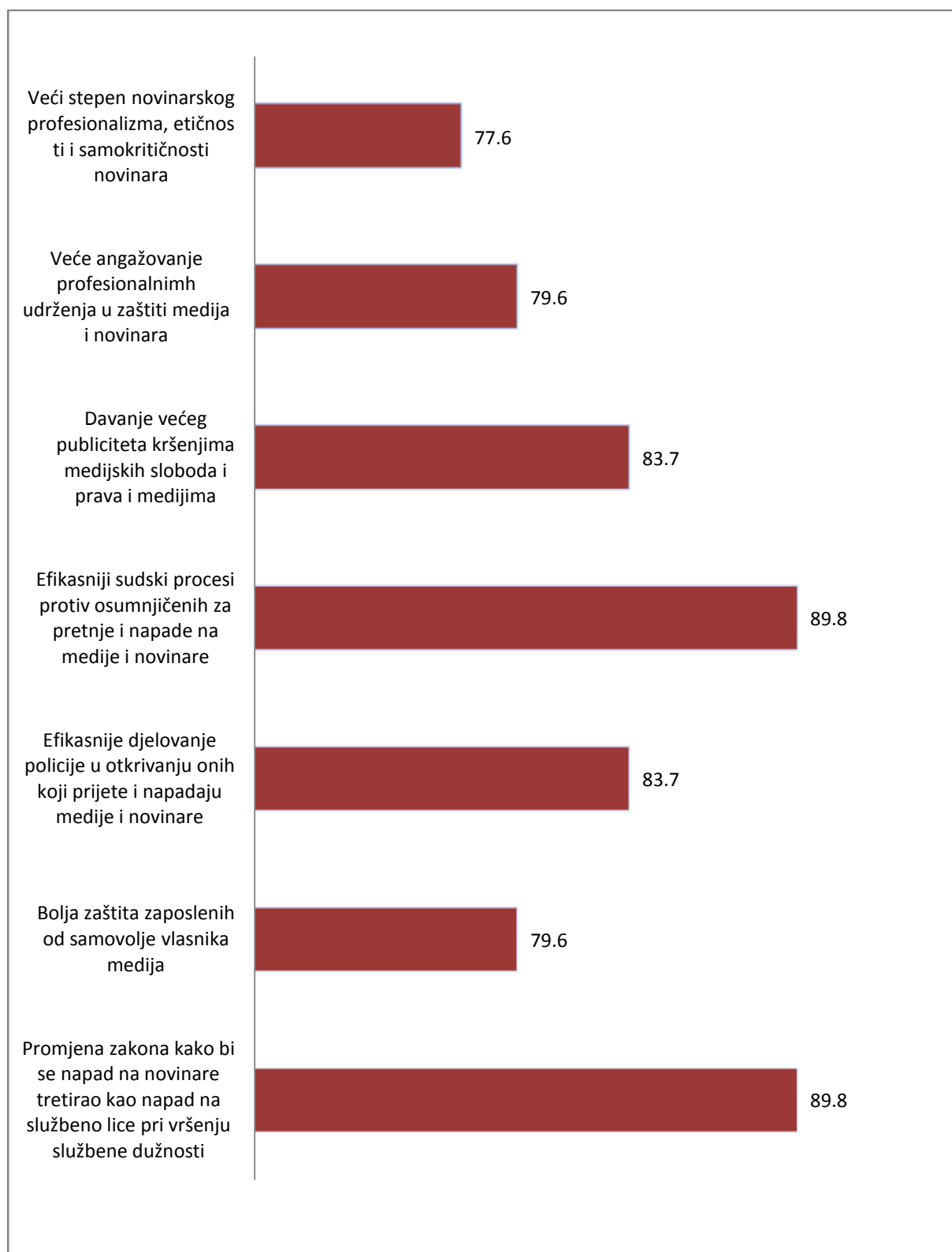
	Veoma efikasna	Uglavnom efikasna	Uglavnom neefikasna	Veoma neefikasna	Ne znam, ne mogu da procijenim
Promjena zakona kako bi se napad na novinare tretirao kao napad na službeno lice pri vršenju službene dužnosti	49,0	34,0	6,1	,7	10,2
Bolja zaštita zaposlenih od samovolje vlasnika medija	34,7	41,5	10,2	1,4	12,2
Efikasnije djelovanje policije u otkrivanju onih koji prijetje i napadaju medije i novinare	46,3	32,0	8,8	4,8	8,2
Efikasniji sudski procesi protiv osumnjičenih za prijetnje i napade na medije i novinare	49,7	29,3	10,2	1,4	9,5
Davanje većeg publiciteta kršenjima medijskih sloboda i prava i medijima	35,4	43,5	10,9	1,4	8,8
Veće angažovanje profesionalnih udruženja u zaštiti medija i novinara	34,0	44,2	8,8	4,8	8,2
Veći stepen novinarskog profesionalizma, etičnosti i samokritičnosti novinara	50,3	27,2	10,9	2,0	9,5

Fig 26 Procjena efikasnosti navedenih mjera: SUMA veoma i uglavnom efikasna mera %

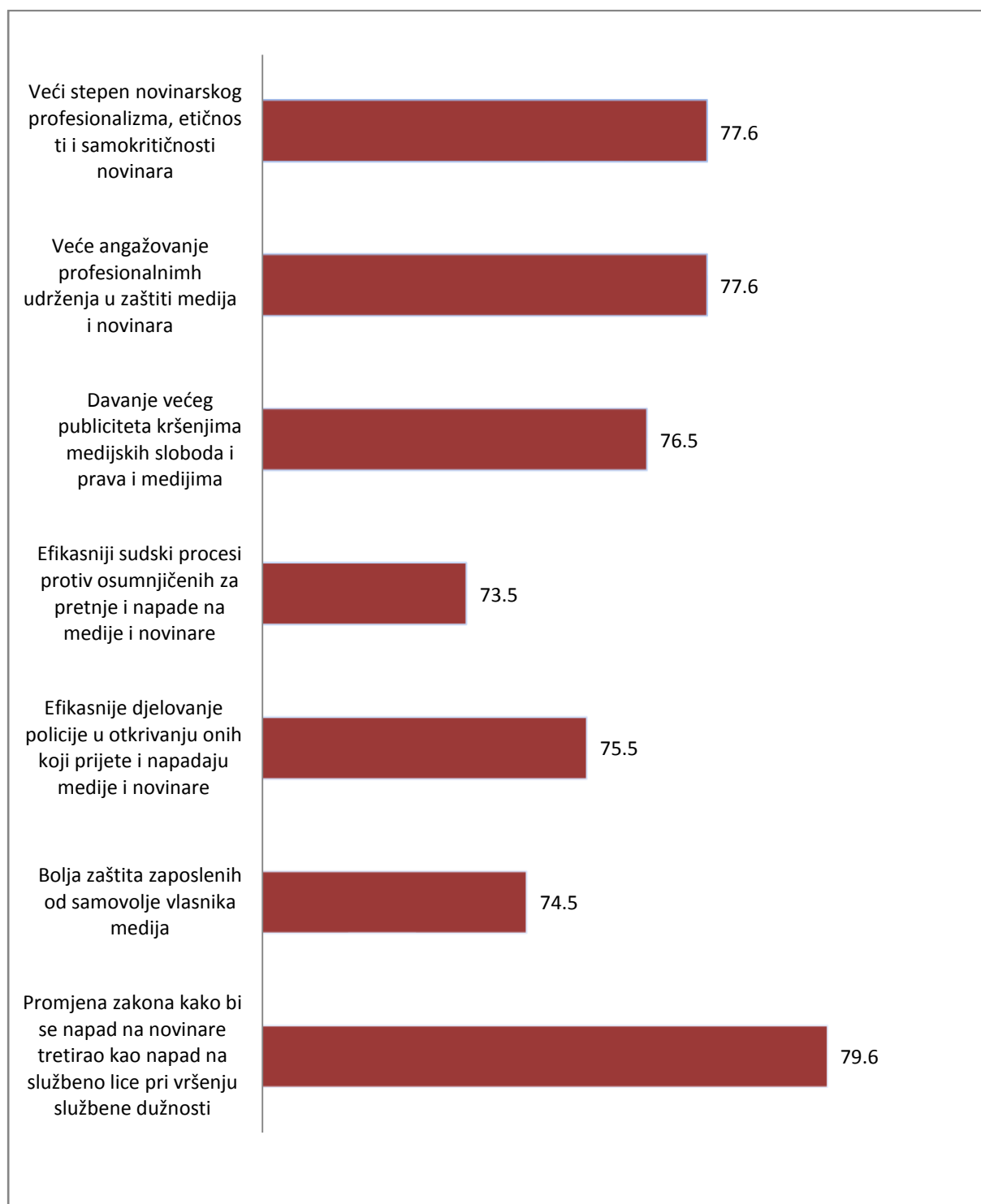
Kada je riječ o zaposlenima u štampanim medijima, uz promjenu zakona tako da se napad na novinare tretira kao napad na službeno lice, naročito se insistira na efikasnosti sudskih procesa u pogledu zaštite novinara (Fig 27)

Fig 27 Procena efikasnosti navedenih mjera – ŠTAMPANI MEDIJI %

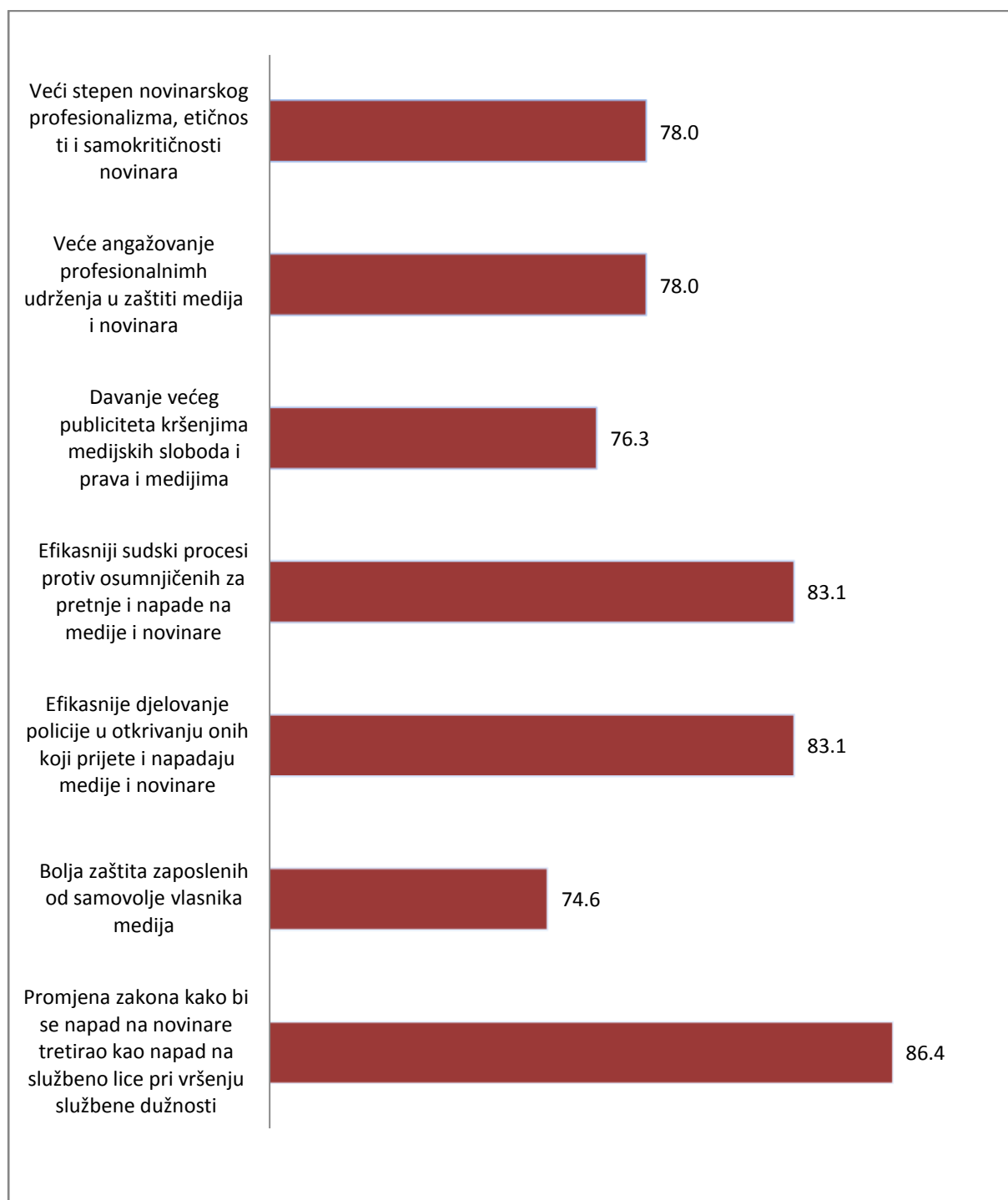
Zaposleni u elektronskim medijima osim promjene zakona da se napad na novinare tretira kao napad na službeno lice, naročito insistiraju na profesionalizaciji novinarske profesije i većoj ulozi novinarskih udruženja u zaštiti novinara (Fig 28)

Fig 28 Procjena efikasnosti navedenih mjera – ELEKTRONSKI MEDIJI %

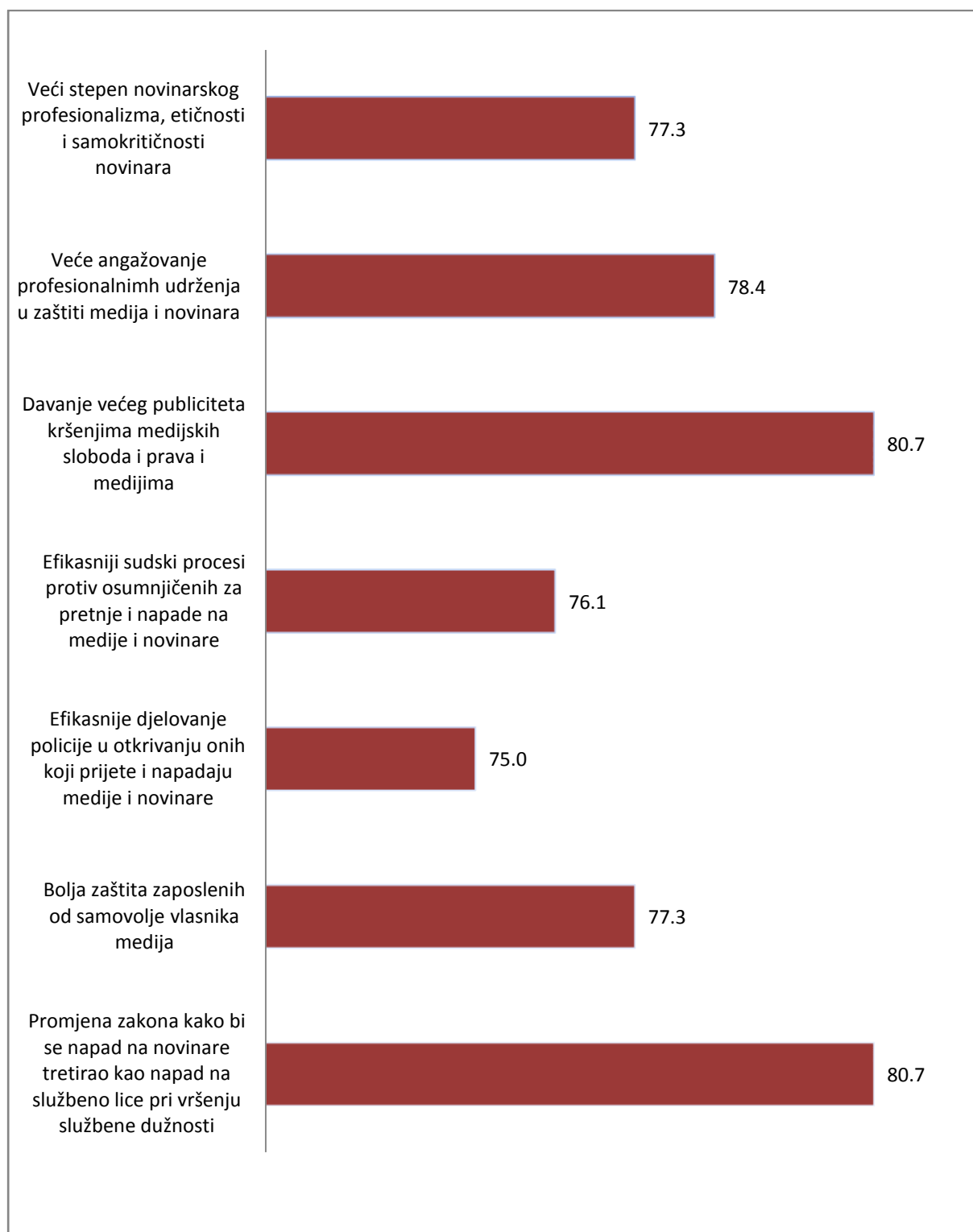
Zaposleni u javnim/državnim medijima, pored isticanja značaja da se napadi na novinare tretiraju kao napadi na službeno lice, naročito ističu efikasnije sudske procese u situacijama kada su osumnjičeni za napad na novinare i efikasnije djelovanje policije u funkciji zaštite novinara (Fig 29)

Fig 29 Procjena efikasnosti navedenih mjera – JAVNI/DRŽAVNI MEDIJI %

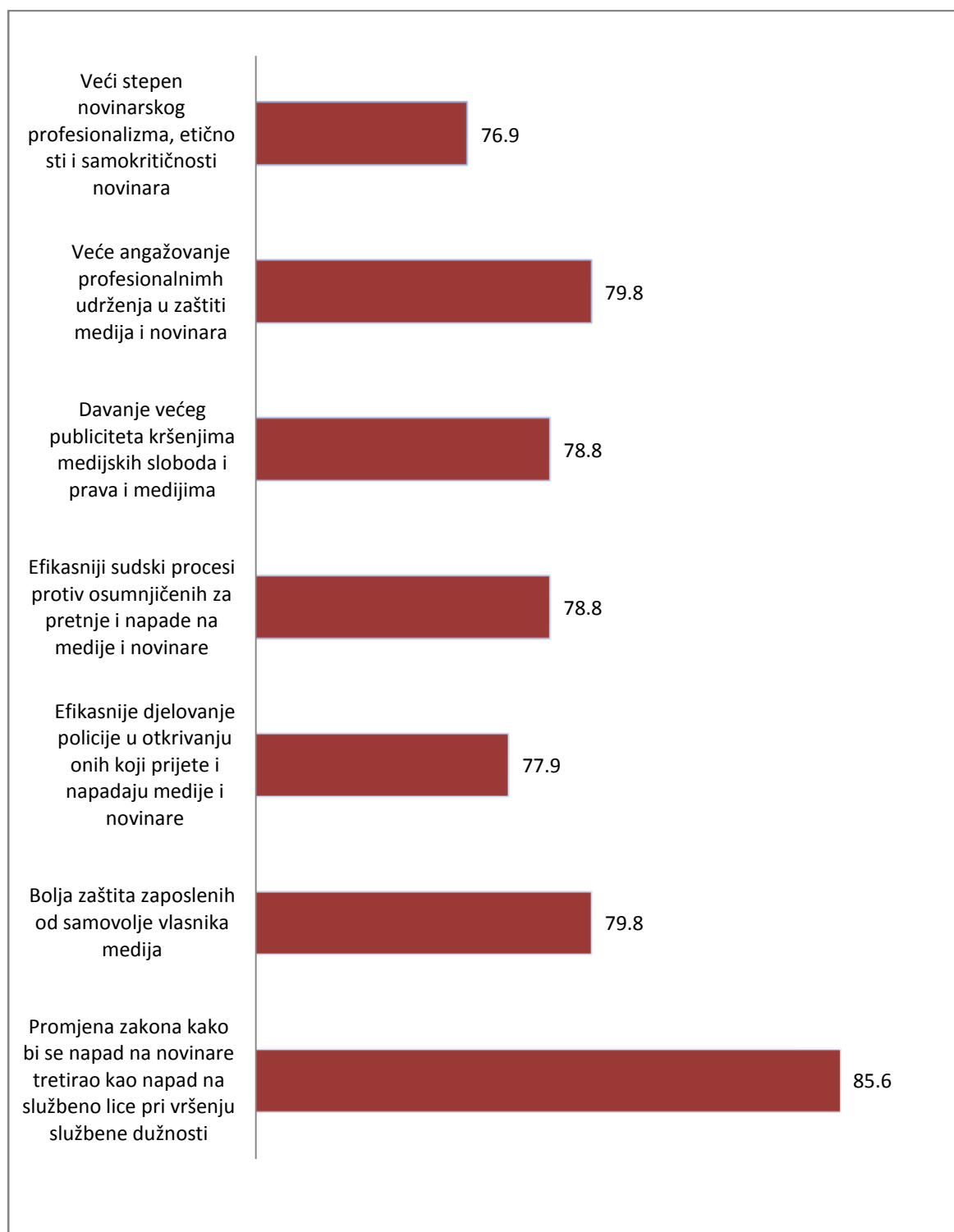
Zaposleni u privatnim medijima jednako uz insistiranje da se napadi na novinare tretiraju kao napad na službeno lice, insistiraju i na davanje većeg publiciteta u situacijama kada su medijske slobode ugrožene (Fig 30)

Fig 30 Procjena efikasnosti navedenih mjera –PRIVATNI MEDIJI %

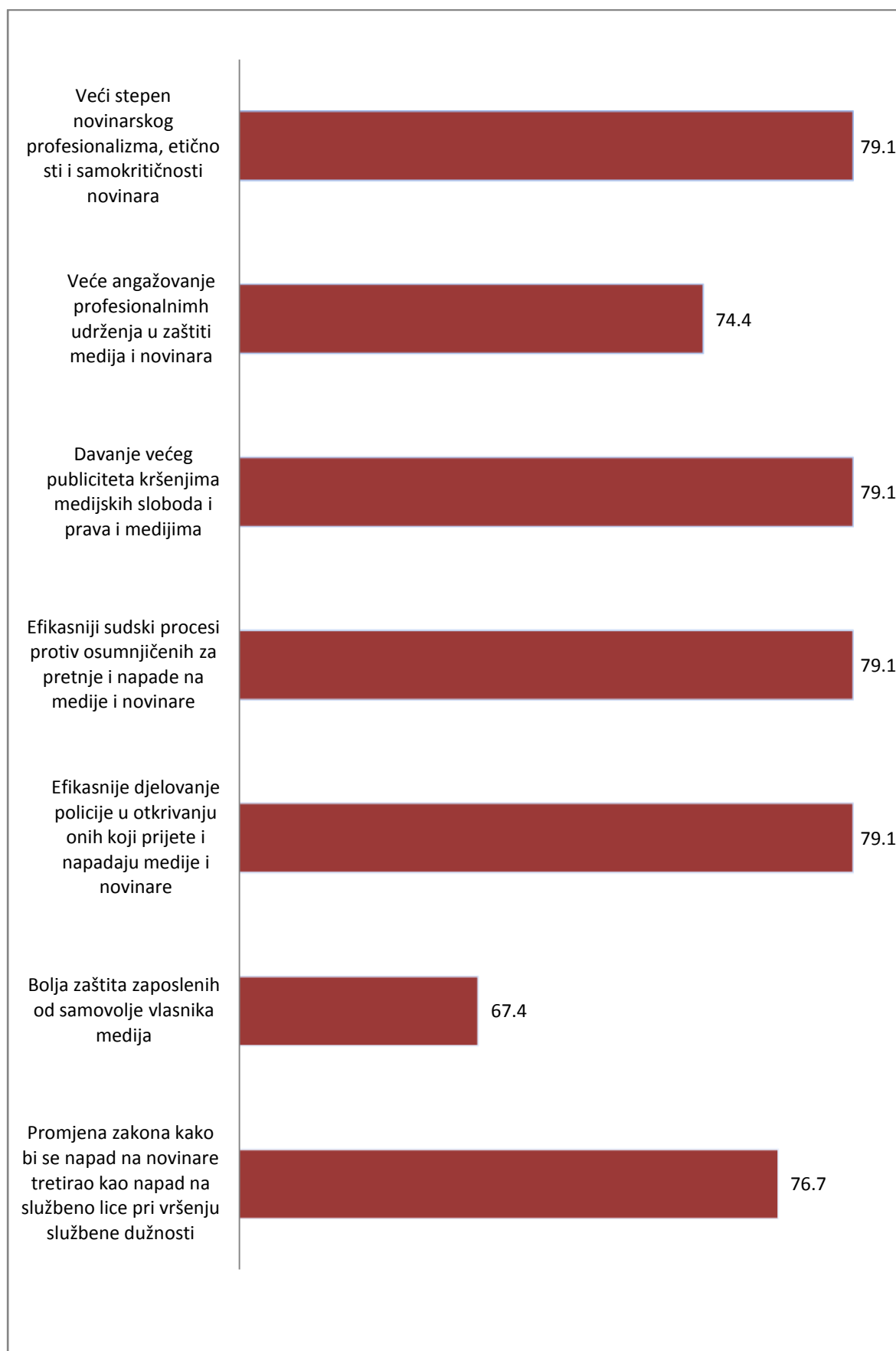
Kada je o samim novinarima riječ, pored potrebe da se napadi na novinare tretiraju kao napadi na službeno lice, posebno pozitivno se ističu mjere koje se tiču efikasnijeg rada profesionalnih novinarskih udruženja i boljoj zaštiti zaposlenih od samovolje vlasnika (Fig 31)

Fig 31 Procjena efikasnosti navedenih mjera –NOVINARI %

Kada je o urednicima riječ, oni veoma ujednačeno i pozitivno ocjenjuje sve mjere, osim mjere koja se tiče bolje zaštite novinara od samovolje vlasnika medija (Fig 32)

Fig 32 Procjena efikasnosti navedenih mjera –UREDNICI%

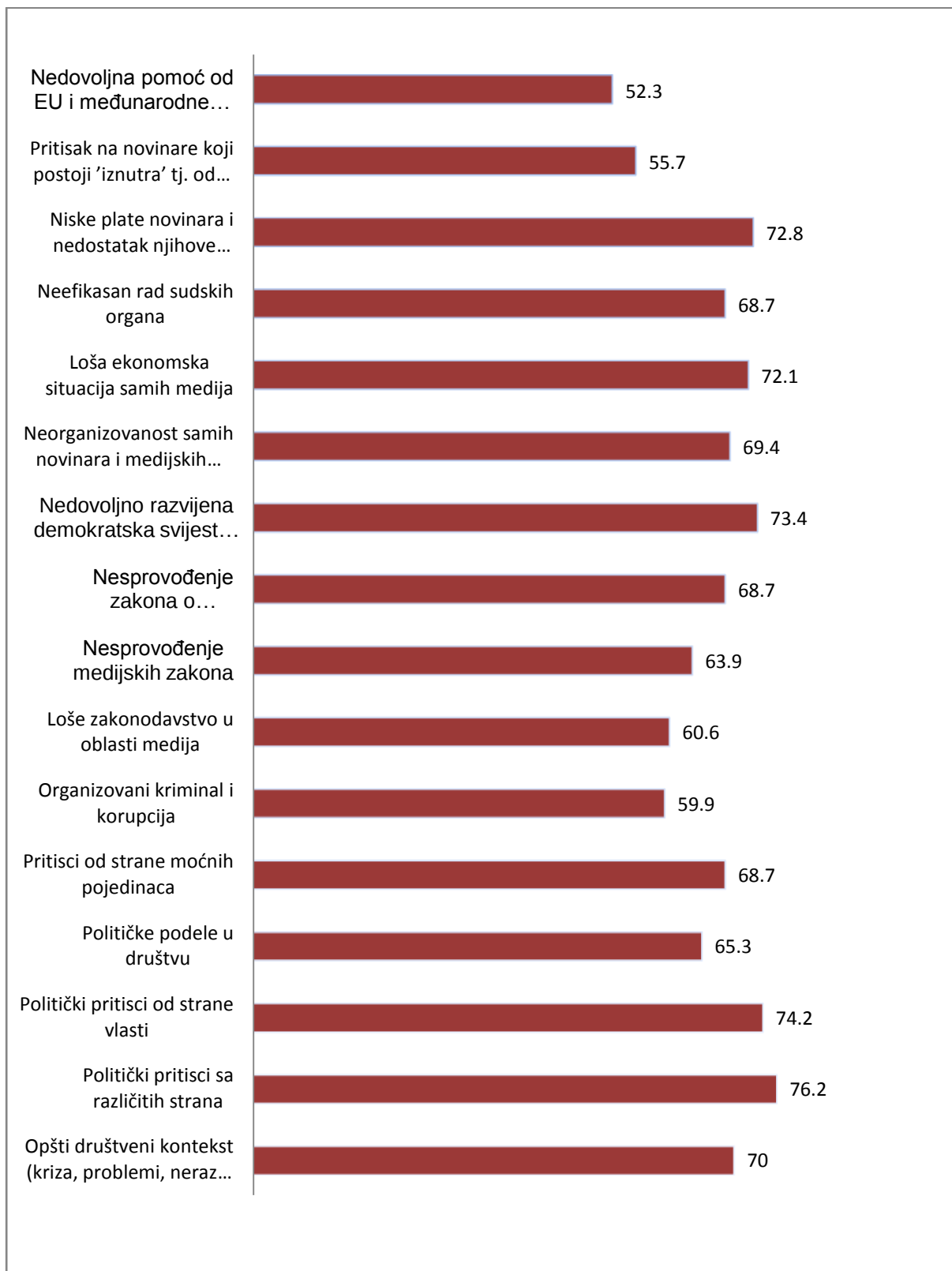

Jedan od segmenata istraživanja bio je posvećen ispitivanju razloga koji ograničavaju medijske slobode (Fig 33 i Fig 34). Rezultati istraživanja ukazuju da su svi ponuđeni razlozi važni faktori koji ograničavaju medijske slobode. Komparativno, **kao najvažnije rezloge možemo identifikovati političke pritiske od strane vlasti ali i sa svih strana, nedovoljno razvijena demokratska svijest građana, ali i loša ekonomska situacija u kojima se mediji nalaze kao i niske plate samih novinara.**

Fig 33 Razlozi koji ograničavaju medijske slobode %

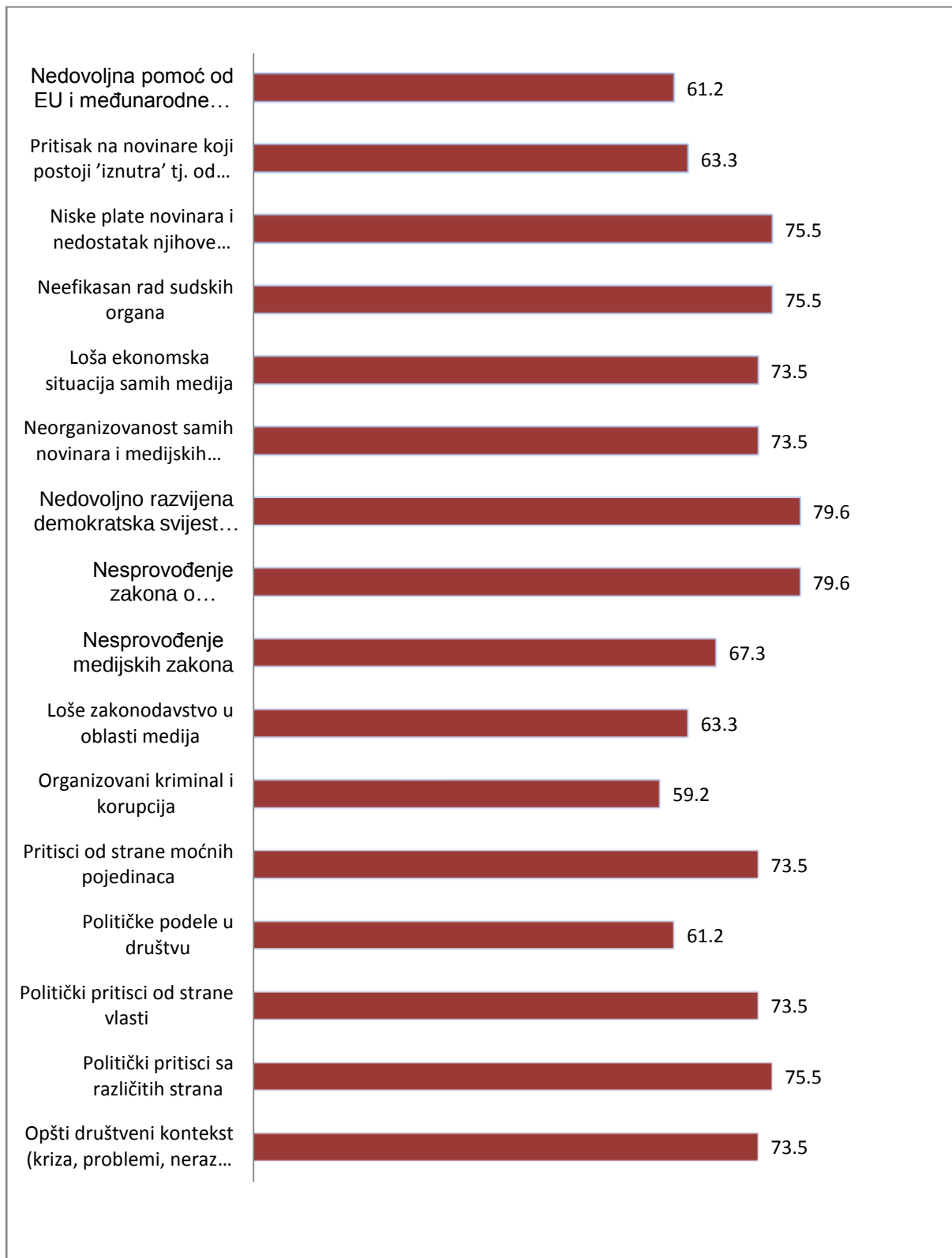
	Ključan razlog	Važan razlog	Više nije nego što jeste razlog	Nije razlog	Bez odgovora
Opšti društveni kontekst (kriza, problemi, nerazvijeno društvo)	26,5	43,5	15,6	6,8	7,5
Politički pritisci sa različitih strana	34,0	42,2	11,6	6,1	6,1
Politički pritisci od strane vlasti	32,0	42,2	12,2	5,4	8,2
Političke podjele u društvu	19,7	45,6	19,0	6,8	8,8
Pritisci od strane moćnih pojedinaca	32,0	36,7	16,3	4,8	10,2
Organizovani kriminal i korupcija	27,9	32,0	21,8	8,8	9,5
Loše zakonodavstvo u oblasti medija	25,9	34,7	23,8	6,8	8,8
Nesprovođenje medijskih zakona	23,8	40,1	20,4	5,4	10,2
Nesprovođenje zakona o slobodnom pristupu informacijama	31,3	37,4	17,7	4,8	8,8
Nedovoljno razvijena demokratska svijest građana	33,3	40,1	14,3	5,4	6,8
Neorganizovanost samih novinara i medijskih kuća	23,8	45,6	19,7	4,8	6,1
Loša ekonomska situacija samih medija	27,9	44,2	13,6	6,8	7,5
Neefikasan rad sudskih organa	27,9	40,8	15,6	7,5	8,2
Niske plate novinara i nedostatak njihove motivacije	27,9	44,9	14,3	5,4	7,5
Pritisak na novinare koji postoji 'iznutra' tj. od strane urednika i vlasnika medija	15,6	40,1	25,2	11,6	7,5
Nedovoljna pomoć od EU i međunarodne zajednice u pogledu zaštite medijskih sloboda u Crnoj Gori	15,6	36,7	25,2	15,0	7,5

Fig 34 Razlozi koji ograničavaju medijske slobode – SUMA ključan i važan razlog %

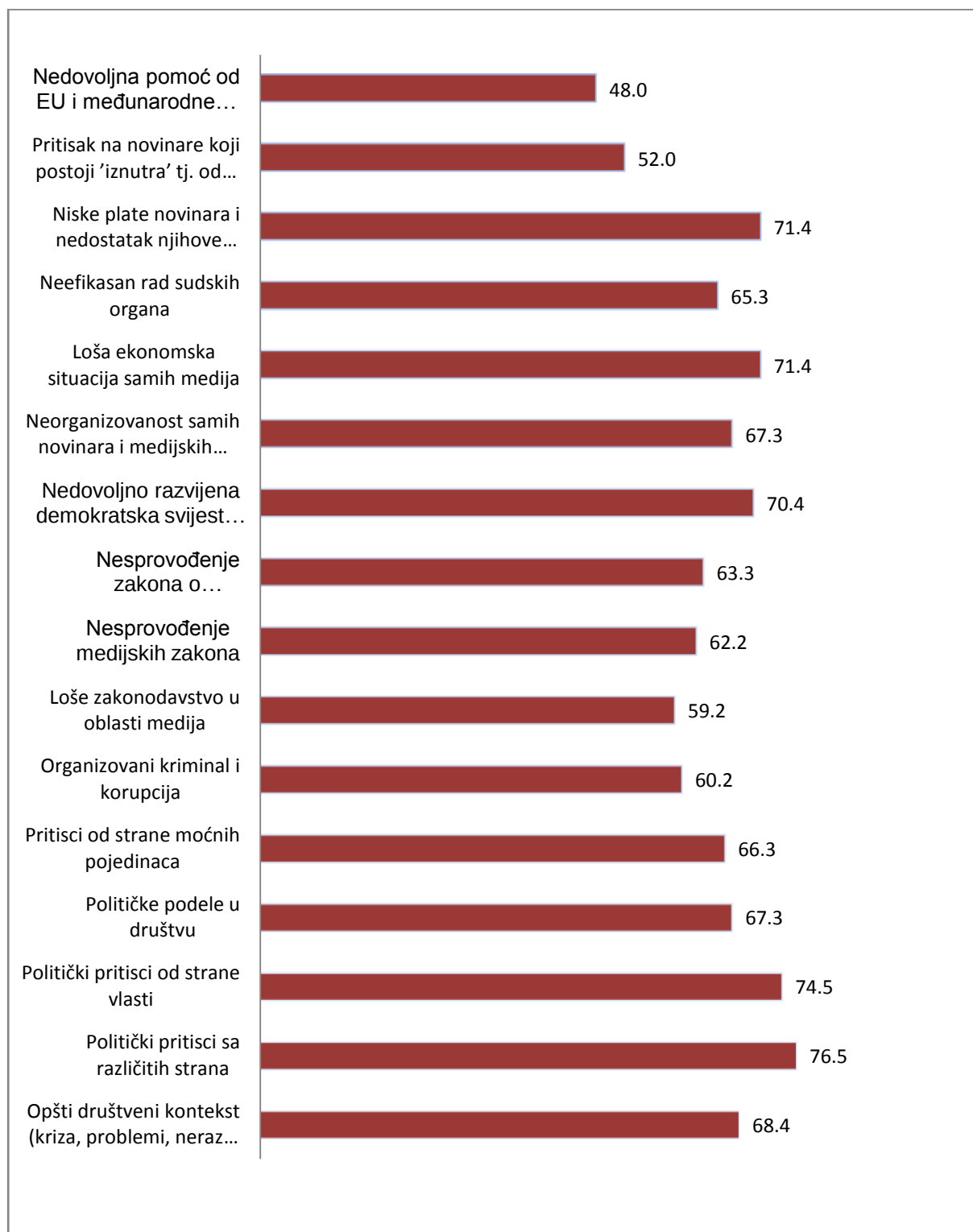
Zaposleni u štampanim medijima identifikuju kao dva ključna razoga nedovoljno razvijenu demokratsku svijest građana i nesprovođenje zakona o slobodnom pristupu informacijama (Fig 35).

Fig 35 Razlozi koji ograničavaju medijske slobode: ŠTAMPANI MEDIJI – SUMA ključan i važan razlog %

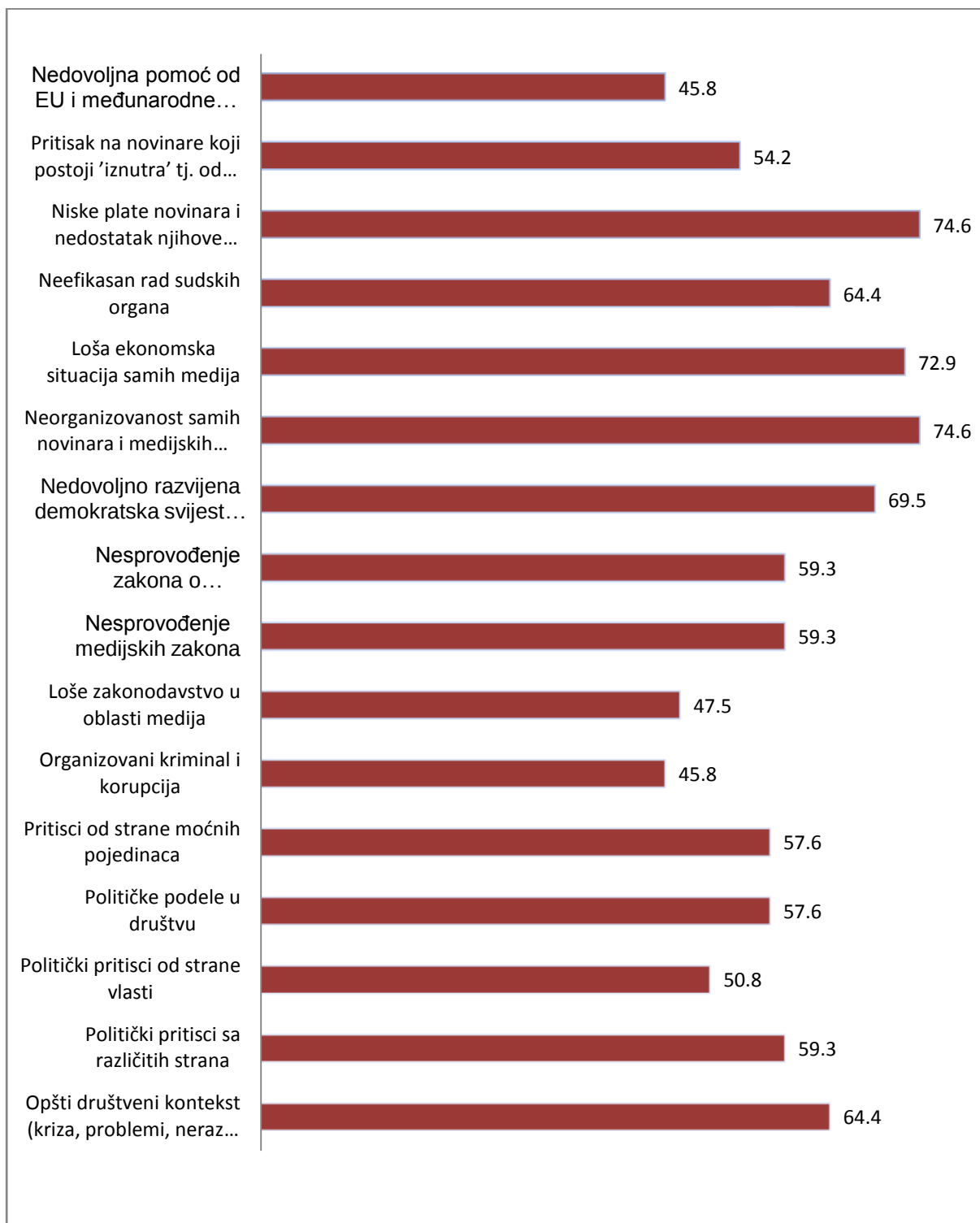
Zaposleni u elektronskim medijima najviše insistiraju na prprekama koje se ogledaju u političkim pritiscima, kako od strane vlasti tako i sa svih strana (Fig 36)

Fig 36 Razlozi koji ograničavaju medijske slobode: ELEKTRONSKI MEDIJI – SUMA ključan i važan razlog %

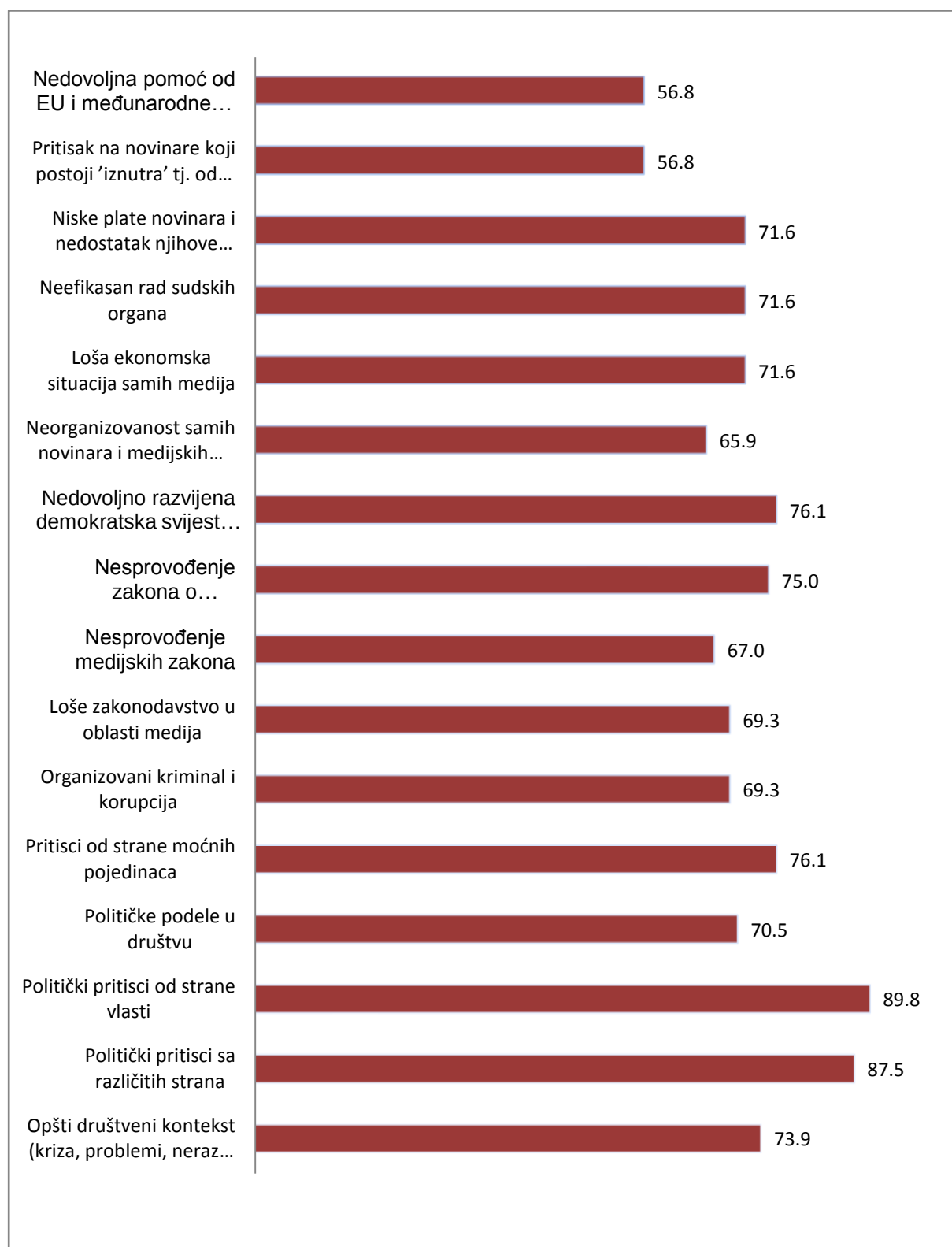
Sa druge strane, zaposleni u javnim/državnim medijima kao ključne prepreke slobode medija identifikuju nedostatak organizovanosti samih novinara i medija, loš ekonomski položaj medija i loš ekonomski položaj samih novinara (Fig 37)

Fig 37 Razlozi koji ograničavaju medijske slobode: JAVNI/DRŽAVNI MEDIJI – SUMA ključan i važan razlog %

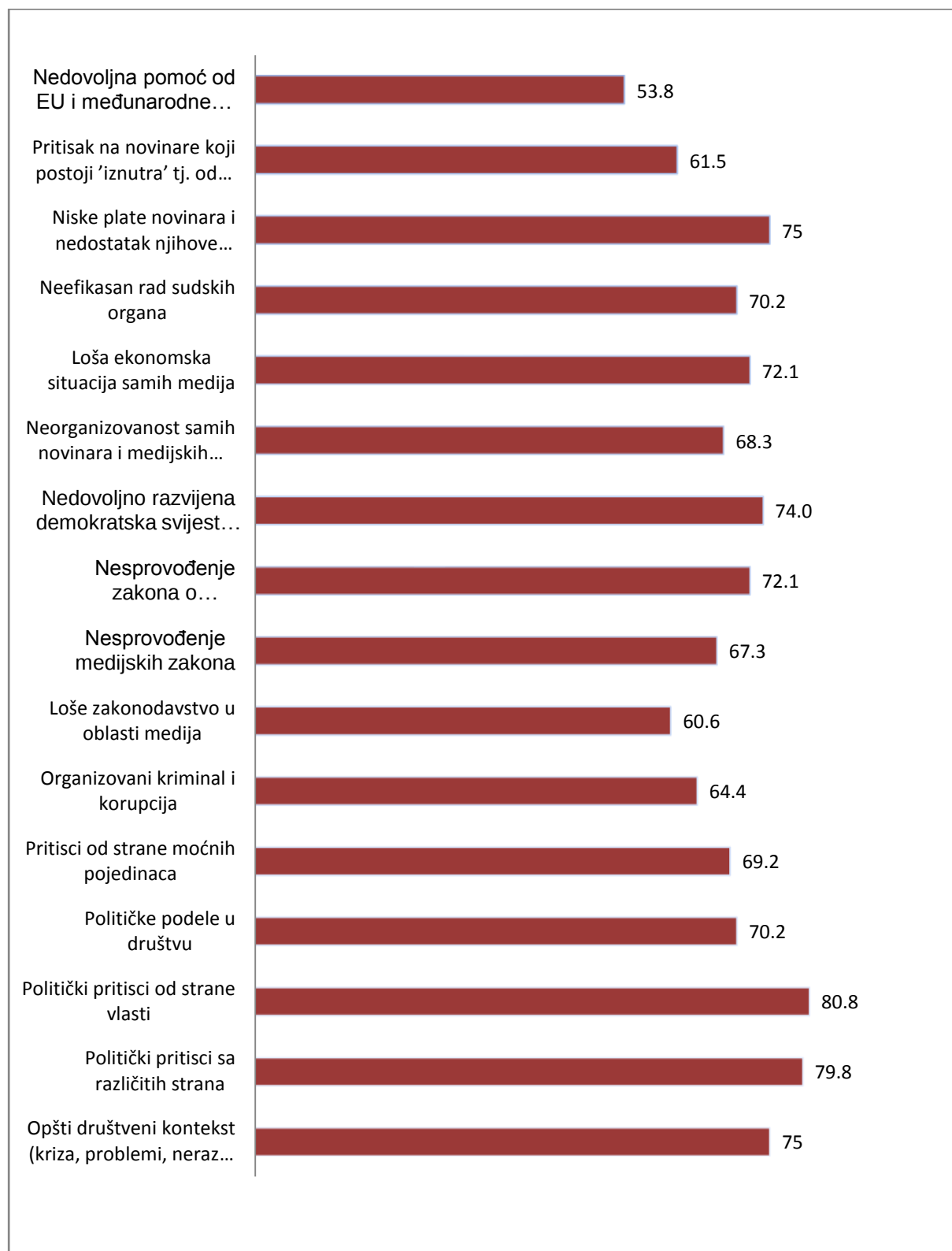
Predstavnici privatnih medija kao najvažnije političke prepreke vide političke pritiske od strane vlasti, ali i političke pritiske sa svih strana (Fig 38).

Fig 38 Razlozi koji ograničavaju medijske slobode: PRIVATNI MEDIJI – SUMA ključan i važan razlog %

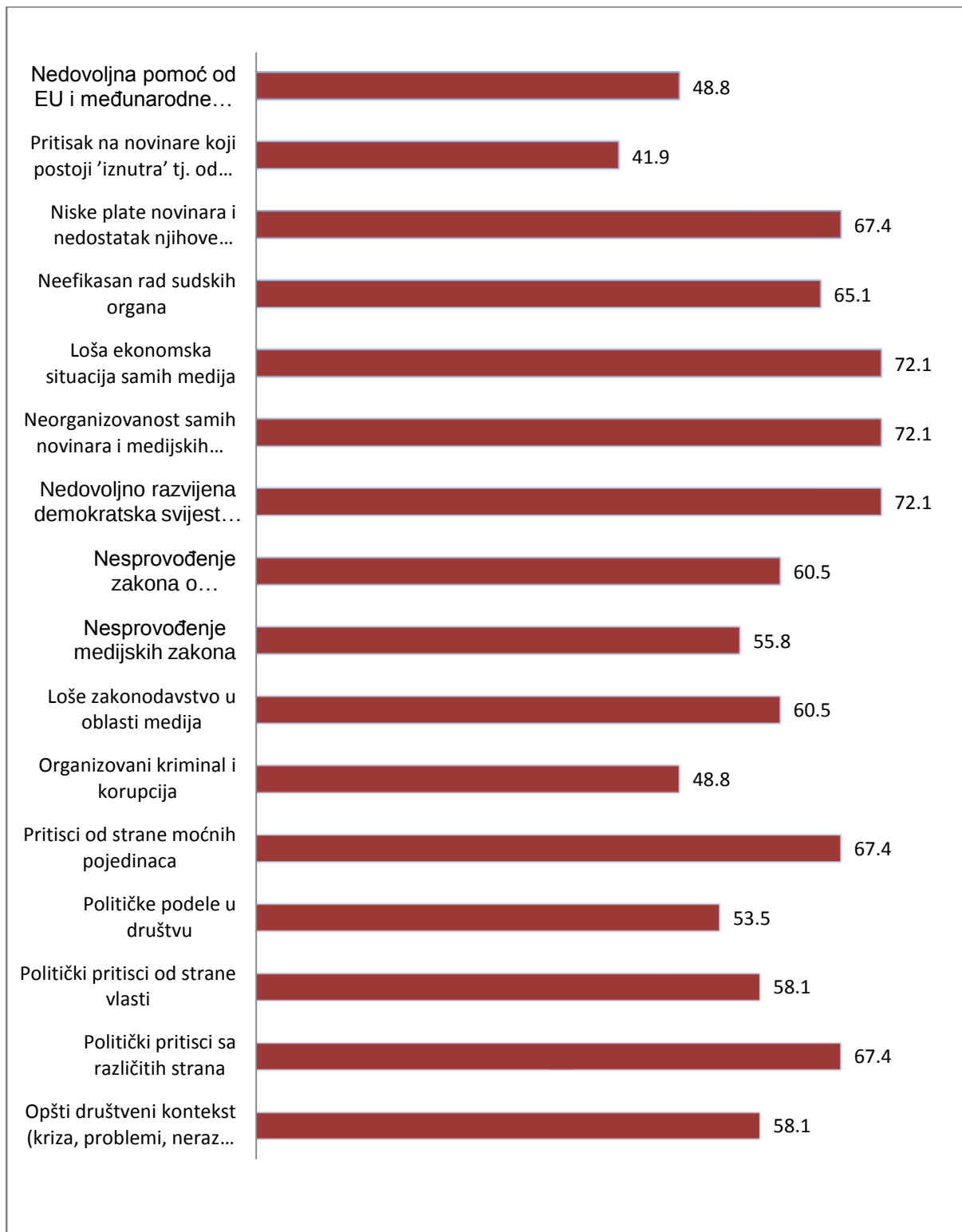
I kada je o novinarima riječ, kao ključne prepreke se identifikuju politički pritisci, kako od strane vlasti, tako i politički pritisci koji dolaze sa različitih strana (Fig 39).

Fig 39 Razlozi koji ograničavaju medijske slobode: NOVINARI – SUMA ključan i važan razlog %

Urednici kao najznačajnije prepreke vide lošu ekonomsku situaciju samih medija, neorganizovanost samih novinara i medijskih kuća i nedovoljno razvijenu demokratsku svijest građana (Fig 40).

Fig 40 Razlozi koji ograničavaju medijske slobode: UREDNICI – SUMA ključan i važan razlog %

Problem prijetnje i napada na novinare se od strane zaposlenih u medijima doživljava kao ozbiljan problem (Fig 41 – Fig 43). On je veoma ozbiljan za sve kategorije koje su bile predmet našeg fokusa. Komparativno, novinari vide ovaj problem kao značajniji od urednika, dok je razlika u pogledu ocjene ozbiljnosti problema značajno veća u privatnim u odnosu na državne medije. Takođe, i zaposleni u štampanim medijima doživljavaju ovaj problem kao značajniji u odnosu na zaposlene u elektronskim medijima.

Fig 41 Koliko su prijetnje i napadi na medije i novinare ozbiljan problem u Crnoj Gori danas? %

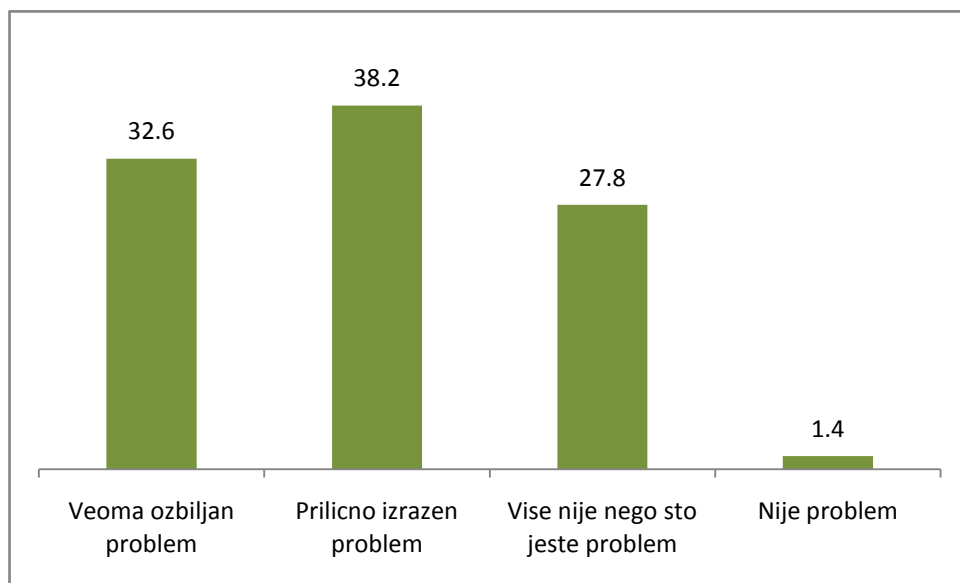
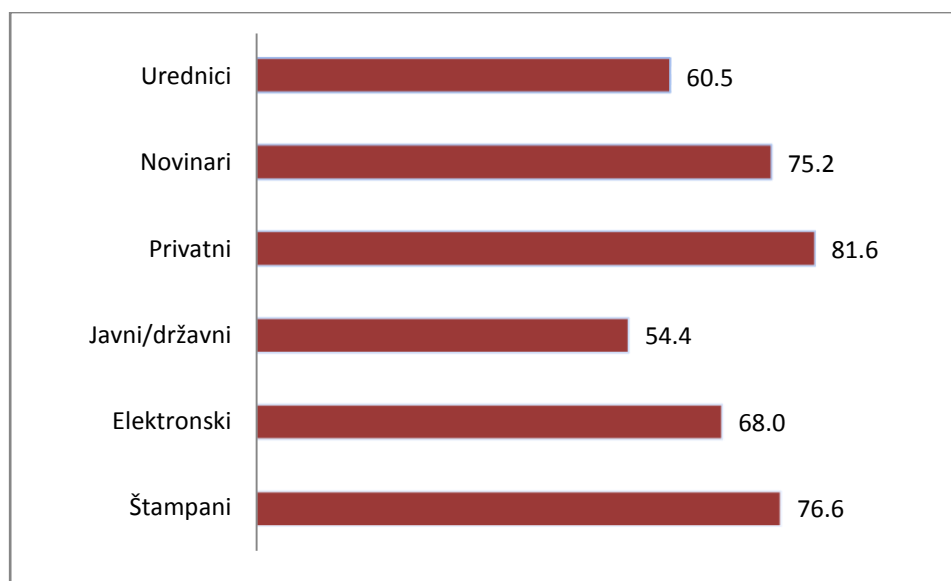

Fig 42 Koliko su prijetnje i napadi na medije i novinare ozbiljan problem u Crnoj Gori danas po kategorijama %

	Štampani	Elektronski	Javni/državni	Privatni	Novinari	Urednici
Veoma ozbiljan problem	46,8	25,8	19,3	41,4	38,6	18,6
Prilicno izrazen problem	29,8	42,3	35,1	40,2	36,6	41,9
Više nije nego što jeste problem	21,3	30,9	43,9	17,2	24,8	34,9
Nije problem	2,1	1,0	1,8	1,1	0,0	4,7
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Fig 43 Koliko su prijetnje i napadi na medije i novinare ozbiljan problem u Crnoj Gori danas po kategorijama: SUMA veoma i prilično izražen problem %

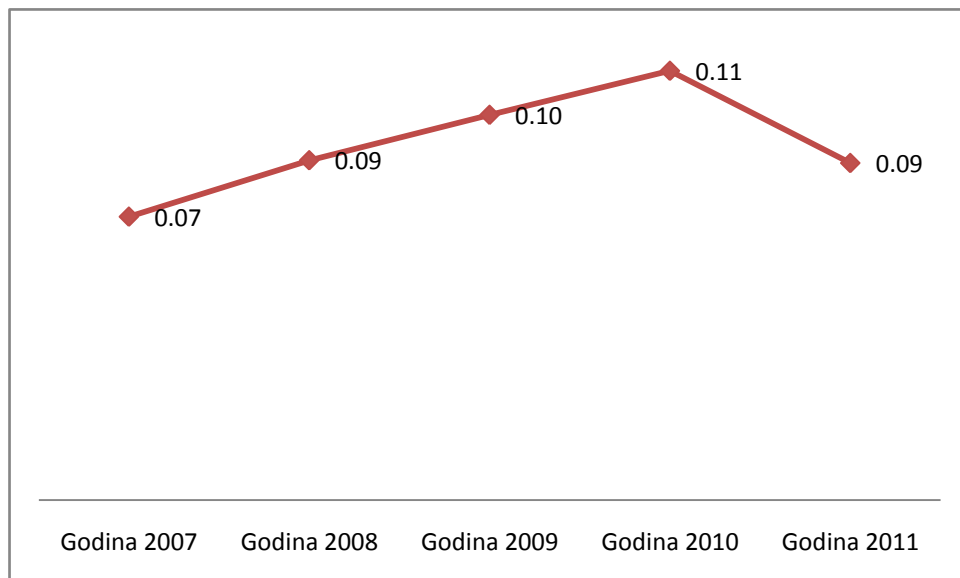
Jedan od najvažnijih segmenata istraživanja je posvećen oblicima ugrožavanja medijskih sloboda. Ovaj aspekt mi smo istražili na način da su zaposleni u medijima taksativno navodili koji su to konkretni oblici pritiska sa kojima su oni imali iskustva, i to u posljednjih pet godina (Fig 44). Za ovu svrhu formirali smo i poseban INDEX ugroženosti medijskih prava i sloboda koji se kreće od 0-1, pri čemu je 0 najniži a 1 najviši stepen ugroženosti. Ovo zato da bismo mogli komparativno i precizno da mjerimo razlike kako po godinama tako i po oblicima.

Fig 44 Oblici ugrožavanja slobode medija po godinama %

	2007	2008	2009	2010	2011
Fizički napad na objekte i imovinu	6,8	6,1	6,1	4,8	2,0
Fizički napad na zaposlene	6,8	6,1	8,2	8,2	4,1
Prijetnja fizičkim napadom, ugrožavanje lične bezbjednosti	8,8	10,2	10,9	9,5	10,2
Ometanje distribucije ili frekvencije	4,8	9,5	10,9	10,2	10,2
Zaplijena sredstava za rad	4,1	3,4	6,1	3,4	2,7
Odbijanje akreditacije (dozvole za rad)	6,8	9,5	6,8	6,1	5,4
Sprječavanje novinara da prisustvuju događaju	8,2	8,2	8,2	12,9	9,5
Uskraćivanje informacija od javnog značaja	12,2	15,6	18,4	21,8	17,0
Česte inspekcijske kontrole	9,5	12,9	14,3	12,9	12,2
Prijetnje otkazom	4,1	4,8	4,8	5,4	4,8
Finansijsko kažnjavanje novinara	6,8	7,5	9,5	10,2	11,6
Kršenje radnih prava zaposlenih	7,5	8,8	9,5	10,2	9,5
Prerađivanje tekstova i priloga tako da budu 'politički podobni'	2,0	4,1	4,1	6,1	4,1
Zabrana objavljivanja određenih informacija	4,1	3,4	4,1	4,8	3,4
Nametanje određenih tema ili informacija	4,8	4,8	4,8	6,1	3,4
Neosnovano pokretanje tužbi protiv novinara	6,8	8,8	10,9	12,2	8,8
Optuživanje i 'prozivanje' u drugim medijima	7,5	9,5	13,6	22,4	17,0
Optuživanje i 'prozivanje' od strane Vlasti	12,2	15,0	17,0	20,4	17,0
Optuživanje i 'prozivanje' od strane predstavnika političkih partija	16,3	19,7	22,4	24,5	19,0

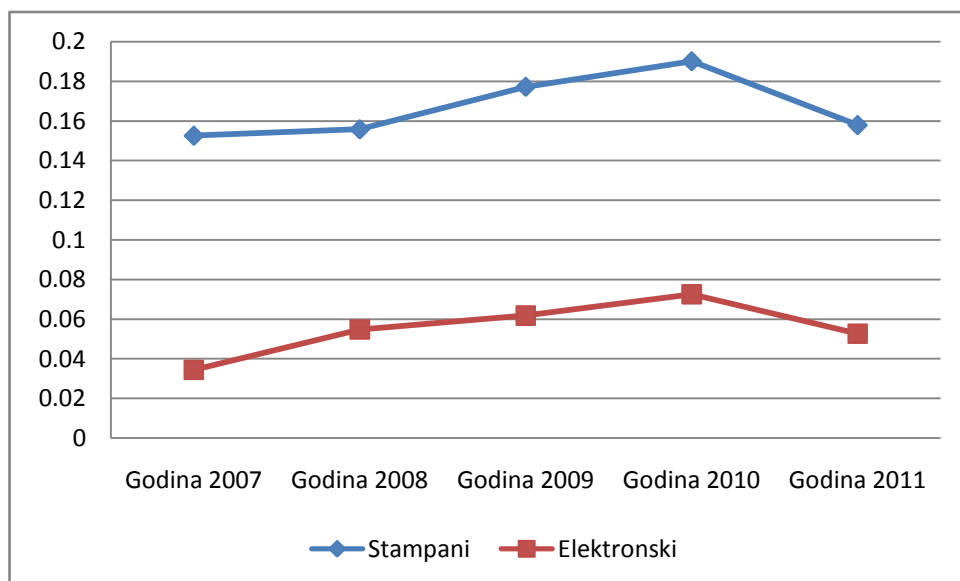
Najprije, posmatrano po godinama (Fig 45), možemo identifikovati negativan trend, naime, **na osnovu iskustava zaposlenih u medijima počev od 2007, svake godine je dolazilo kumulativno do povećanja kršenja medijskih prava i sloboda** (kumulativno za sve oblike). U ovoj analizi treba imati u vidu da niža vrijednost za 2011. nije u potpunosti referentna obzirom da je 2011. god još uvijek u toku, i da je do kraja ostalo još gotovo polovina godine.

Fig 45 Ugrožavanja slobode medija po godinama - INDEX

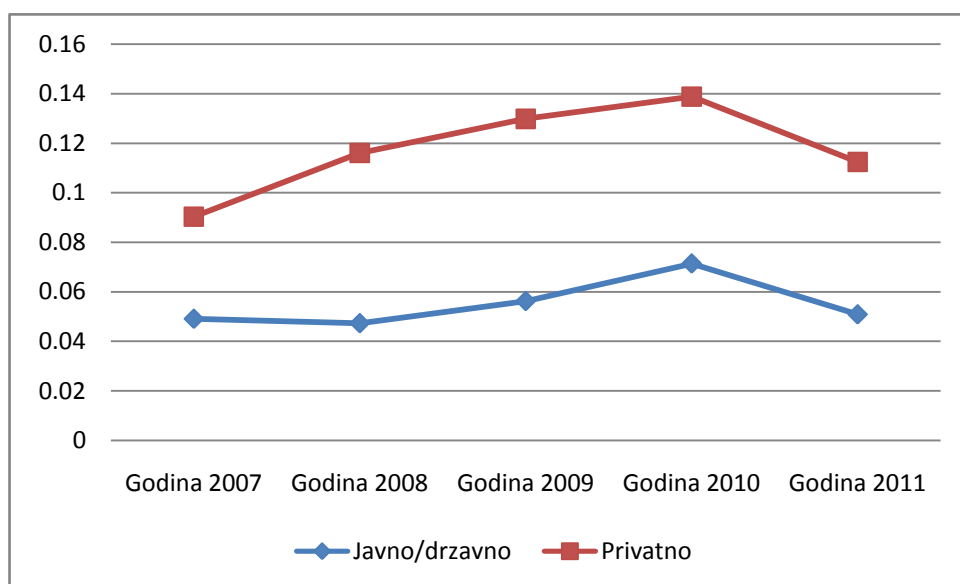
Ukoliko INDEX analiziramo po godinama ali posebno za štampane a posebno za elektronske medije (Fig 46), možemo vidjeti da je trend gotovo identičan, dakle porast kršenja medijskih prava i sloboda sa izuzetkom 2011. Takođe, možemo primijetiti da su vrijednosti INDEX-a značajno više za štampane nego za elektronske medije, tačnije, kršenje medijskih sloboda je izraženiji kada je riječ o štampanim medijima.

Fig 46 Ugrožavanja slobode medija po godinama – INDEX: Štampani i elektronski mediji

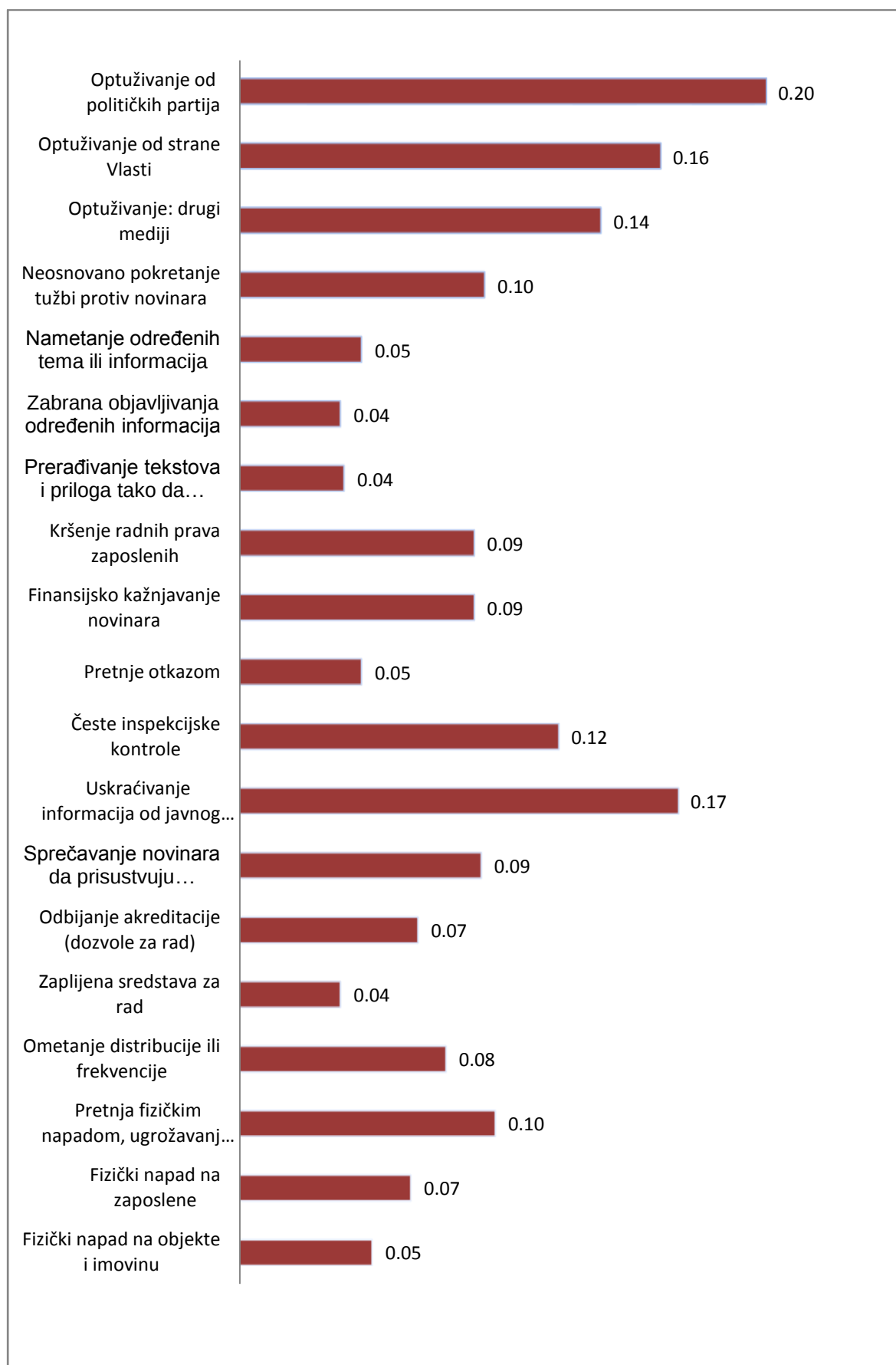
Posmatrano po godinama upoređujući državne i privatne medije (Fig 47), isto možemo identifikovati negativan trend od 2007 do danas sa izuzetkom 2011, a jednako, index kršenja medijskih sloboda je značajno izraženiji kada je riječ o privatnim u odnosu na državne medije.

Fig 47 Ugrožavanja slobode medija po godinama – INDEX: Državni i privatni mediji

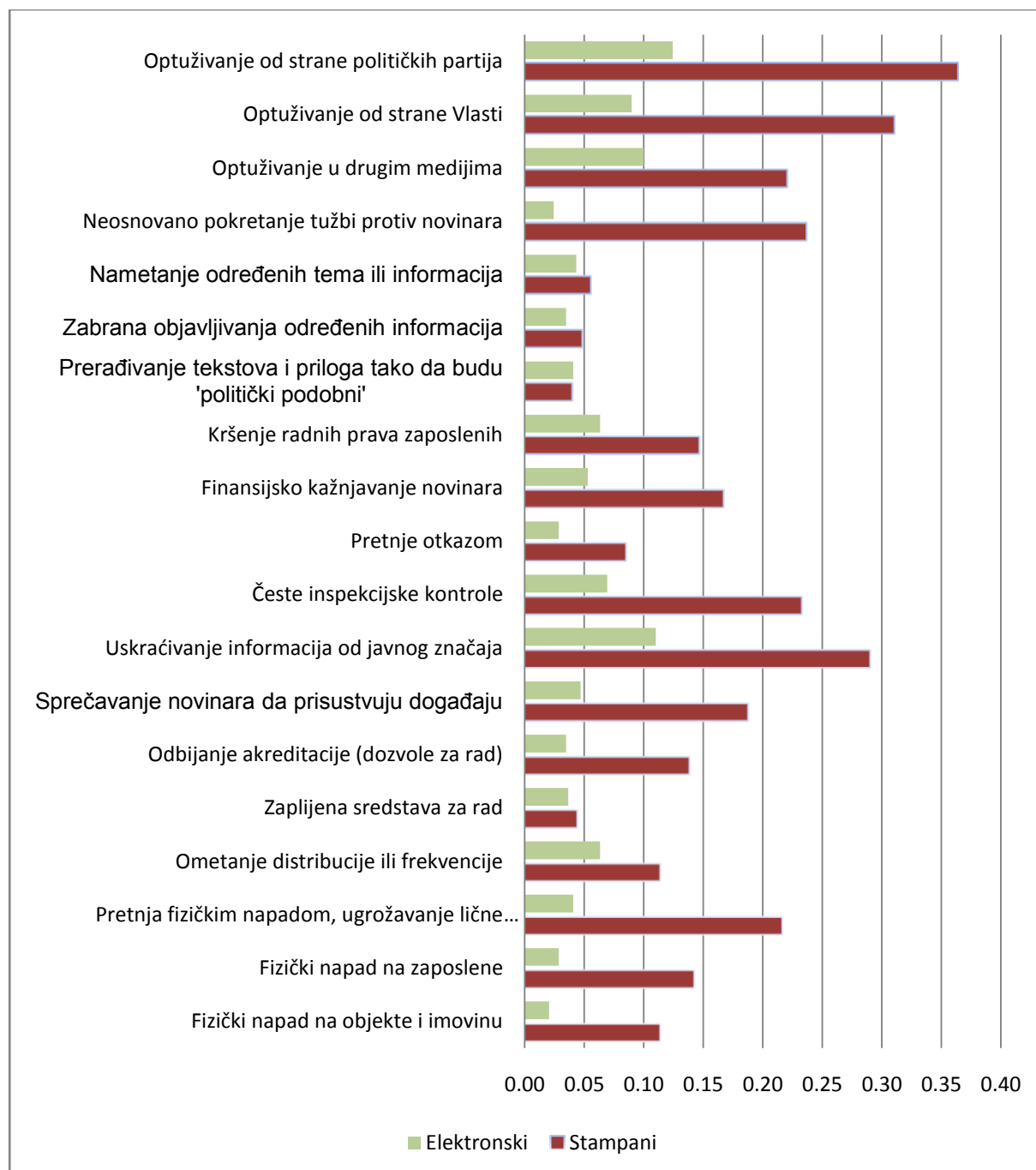
Sa druge strane, ukoliko kumulativno indeksiramo vrijednosti po oblicima kršenja medijskih sloboda za petogodišnji period (Fig 48), možemo vidjeti da je **najčešći oblik ugrožavanja medijskih sloboda optuživanje i pritisak koji političke partije vrše na medije. Zatim, slijedi uskraćivanja prava na informacije od javnog značaja, optuživanje i pritisak od strane vlasti i optuživanje od strane drugih medija.**

Fig 48 Ugrožavanja slobode medija po oblicima od 2007 - 2011- INDEX

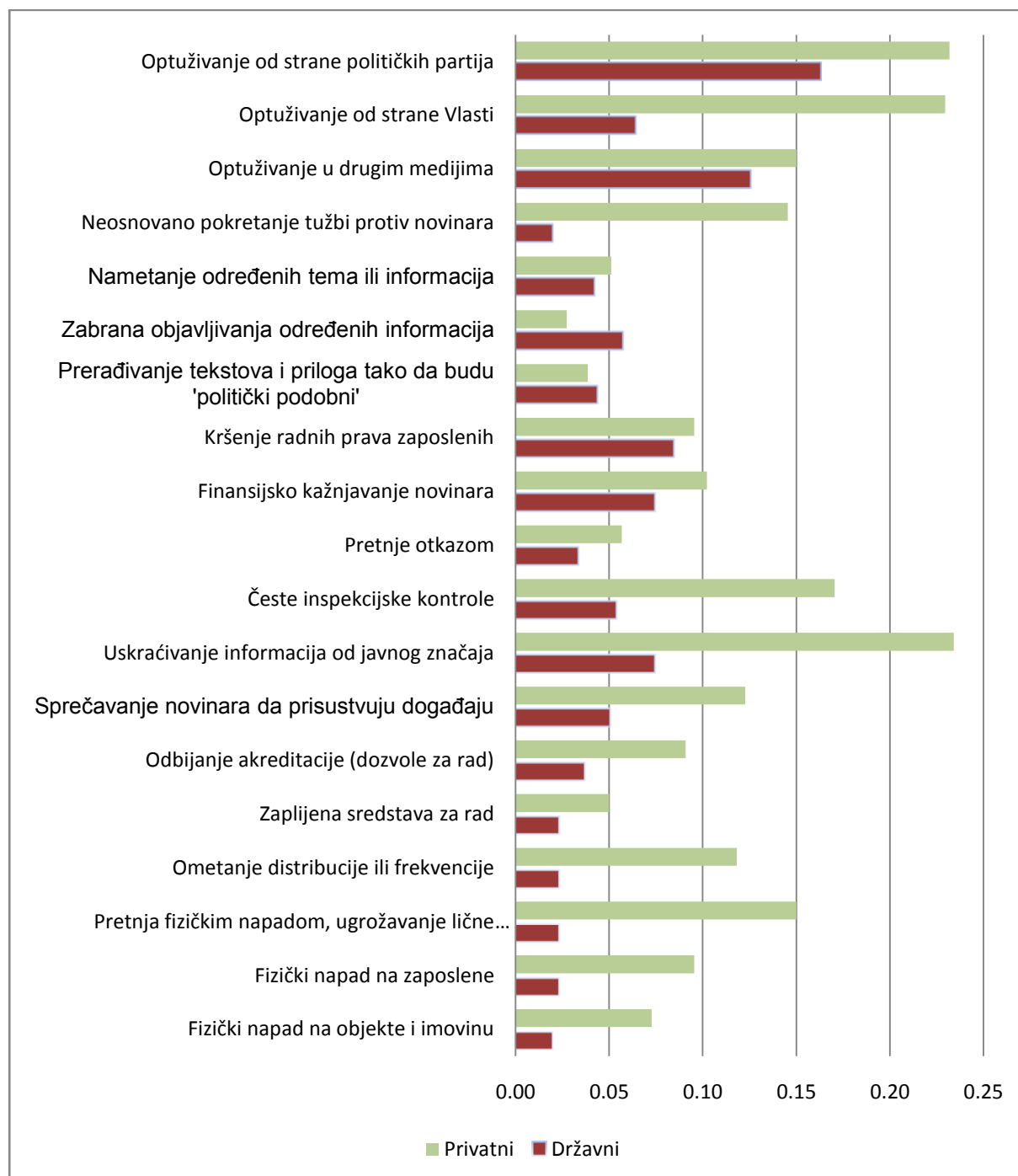
Ukoliko analiziramo INDEX ugroženosti medijskih sloboda za petogodišnji period po oblicima, ali posebno za elektronske a posebno za štampane medije (Fig 49), možemo vidjeti da je ugrožavanje medijskih sloboda značajno izraženije kada je riječ o privatnim u odnosu na državne/javne medije u svim oblicima kršenja. Razlike su, međutim, najizraženije kada je riječ o pritiscima sa svih strana, uskraćivanjem informacija od javnog značaja i prijetnjama fizičkog napada na novinare.

Fig 49 Ugrožavanja slobode medija po oblicima od 2007 - 2011- INDEX: Elektronski i štampani mediji

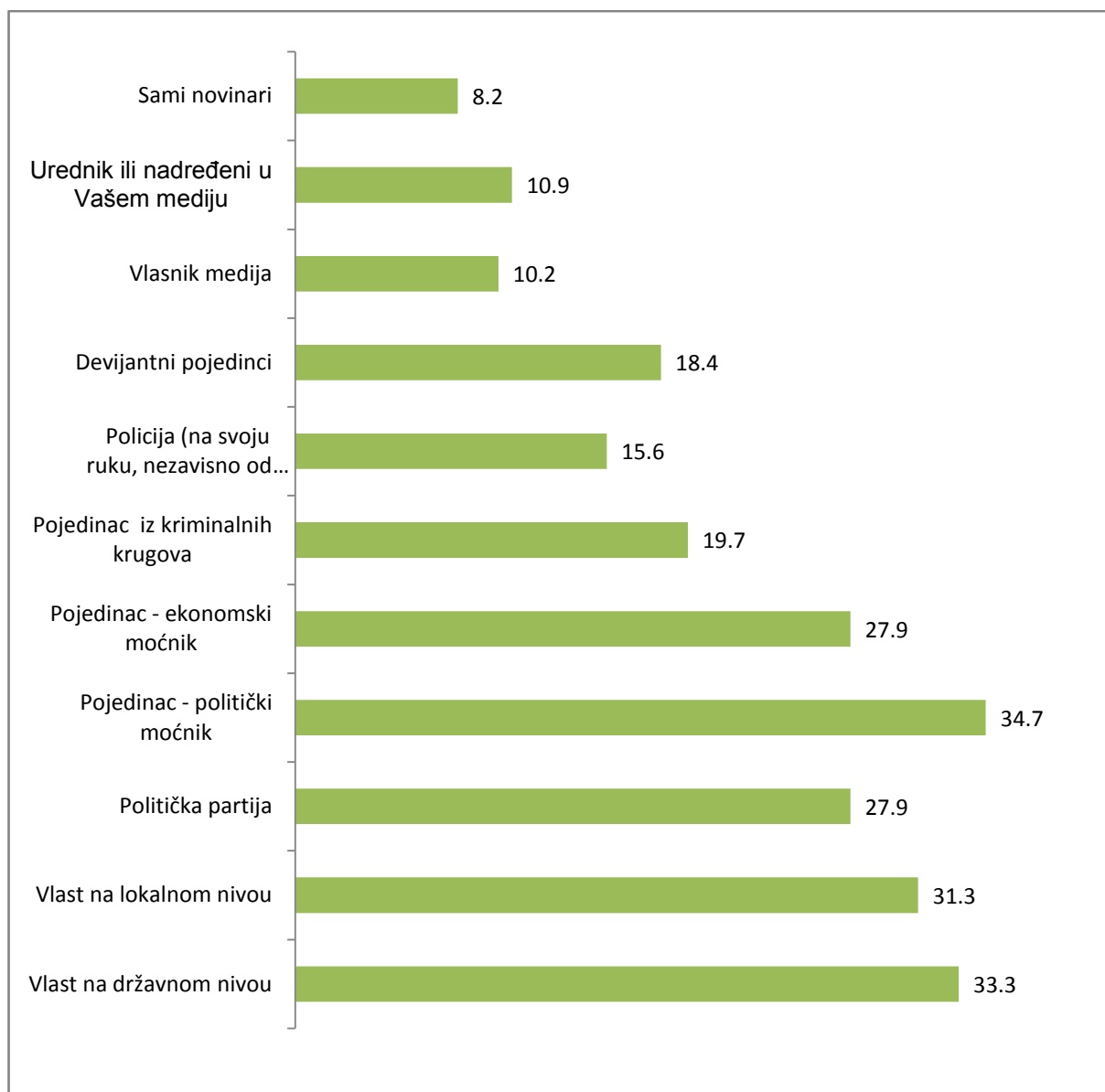
Konačno, u ovom segmentu istraživanja, ukoliko uporedimo INDEX ugroženosti medijskih sloboda po oblicima za petogodišnji period posebno za javne/državne a posebno za privatne medije (Fig 50), opet možemo uočiti da je situacija značajno lošija kada je riječ o privatnim u odnosu na državne medije. Razlika je najizraženija kada je riječ o uskraćivanju informacija od javnog značaja, prijetnje fizičkom silom, čestim inspekcijskim kontrolama i pritiscima sa svih strana.

Fig 50 Ugrožavanja slobode medija po oblicima od 2007 - 2011- INDEX: Privatni i državni/javni mediji

Zatim, vezano za kršenja medijskih prava i sloboda koja su se dešavala u medijima, mi smo istraživanjem identifikovali one koji su odgovorni za kršenja o kojima je riječ (Fig 51). Podaci ukazuju da su **za kršenje medijskih sloboda najodgovorniji pojedinci-politički moćnici, vlast na državnom i lokalnom nivou, pojedinci ekonomski moćnici i političke partije**. Dakle, problem je utoliko izraženiji jer su pritisci centrirani oko institucionalizovanih struktura političke moći.

Fig 51. Ko je odgovoran za kršenje medisjkih prava i sloboda? % DA odgovora

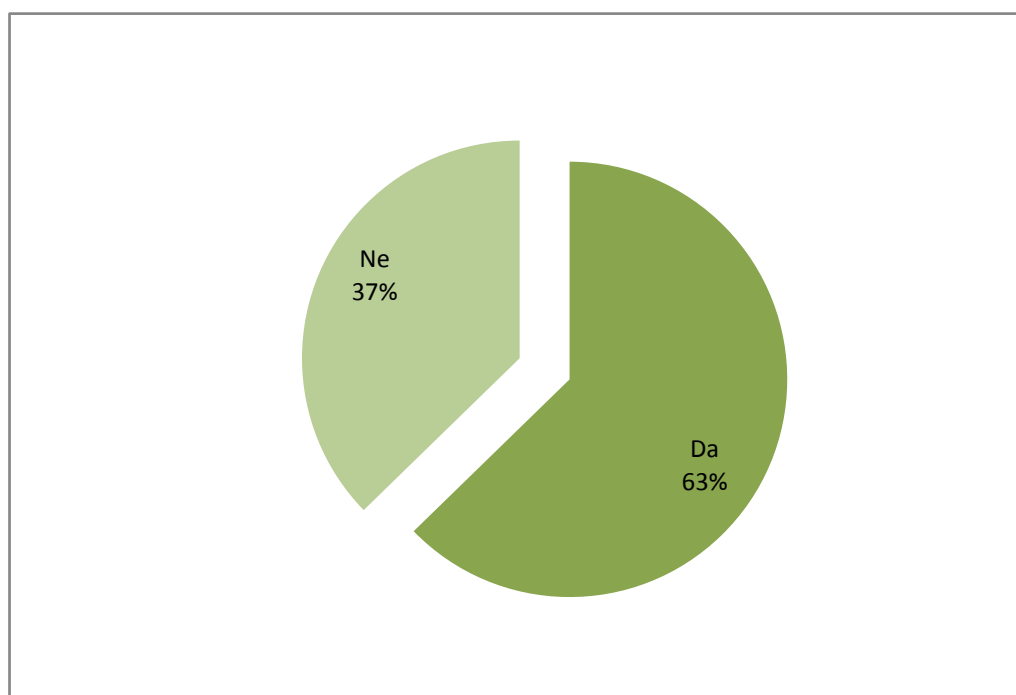
Posmatrano po kategorijama (Fig 52) jasno se može vidjeti da u svakom pojedinom slučaju (osim kada je riječ o samim novinarima), kršenje je značajno izraženije u štampanim u odnosu na elektronske i u privatnim u odnosu na državne/ javne medije.

Fig 52. Ko je odgovoran za kršenje medijskih prava i sloboda po kategorijama? % DA odgovora

	Štampani	Elektronski	Javni/Državni	Privatni
Vlast na državnom nivou	55,1	22,4	8,5	50,0
Vlast na lokalnom nivou	40,8	26,5	11,9	44,3
Politička partija	36,7	23,5	16,9	35,2
Pojedinac - politički moćnik	46,9	28,6	15,3	47,7
Pojedinac - ekonomski moćnik	40,8	21,4	13,6	37,5
Pojedinac iz kriminalnih krugova	36,7	11,2	1,7	31,8
Policija (na svoju ruku, nezavisno od države i vlasti)	28,6	9,2	0,0	26,1
Devijantni pojedinci	30,6	12,2	8,5	25,0
Vlasnik medija	18,4	6,1	5,1	13,6
Urednik ili nadređeni u Vašem mediju	18,4	7,1	8,5	12,5
Sami novinari	11,5	9,3	10,2	7,1

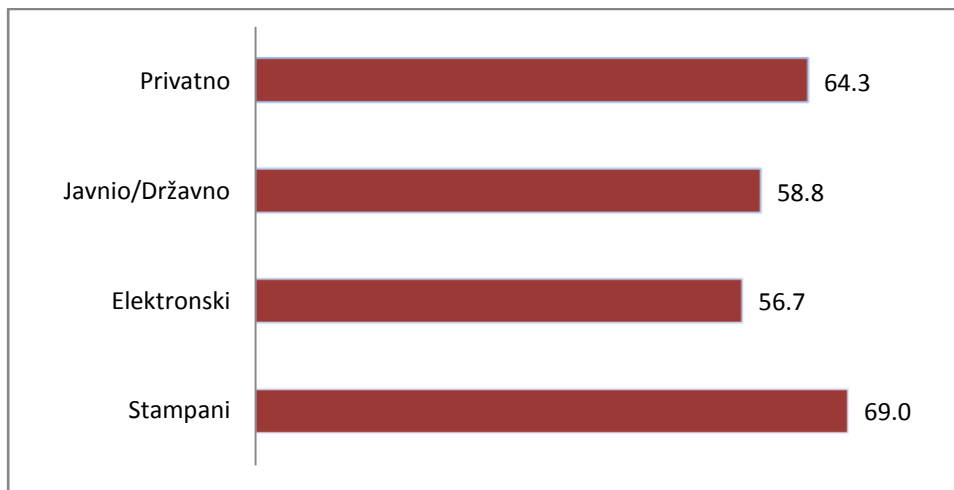
Kada je riječ o akcionom potencijalu unutar samih medija, mi smo pitali da li su i šta preduzeli oni kod kojih je došlo do kršenja medijskih prava i sloboda (Fig 53). Podaci ukazuju da je kumulativno u 40% slučajeva bilo kršenja, a u 60% nije bilo kršenja. Dalje, **od svih onih koji su prijavili kršenje medijskih sloboda, 63% je preduzelo neku akciju tim povodom, a 37% nije ništa preduzelo.**

Fig 53 Ukoliko je došlo do kršenja medijskih sloboda/ ili prava novinara, da li ste nešto preduzeli po tom pitanju?

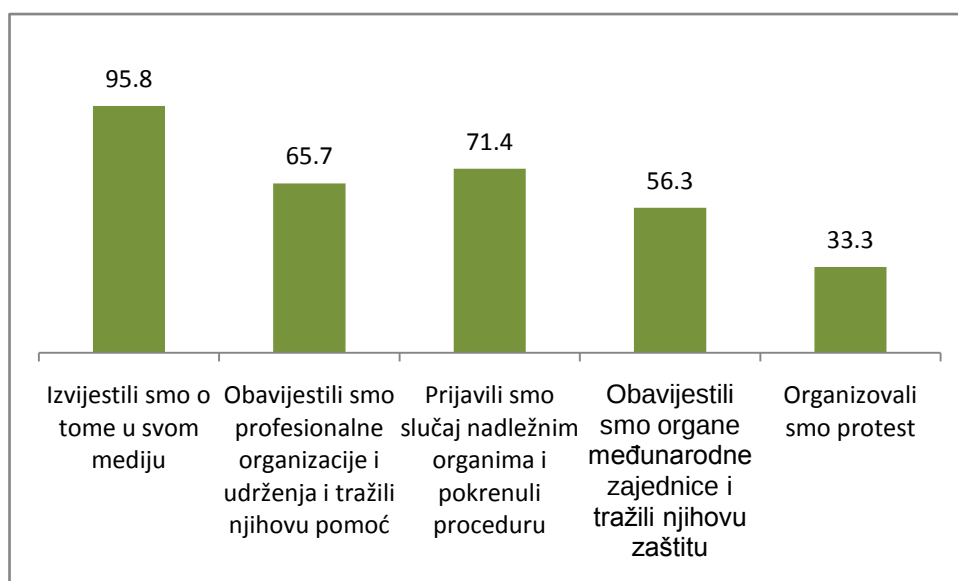
Posmatrano po kategorijama (Fig 54), kao i u dosadašnjim analizama, viši stepen aktivizma pokazuju privatni u odnosu na državne/javne medije, i isto tako, veći stepen aktivizma pokazuju zaposleni u štampanim u odnosu na elektronske medije.

Fig 54 Ukoliko je došlo do kršenja medijskih sloboda i/ ili prava novinara, da li ste nešto preduzeli po tom pitanju – po kategorijama % onih koji su nešto preduzeli

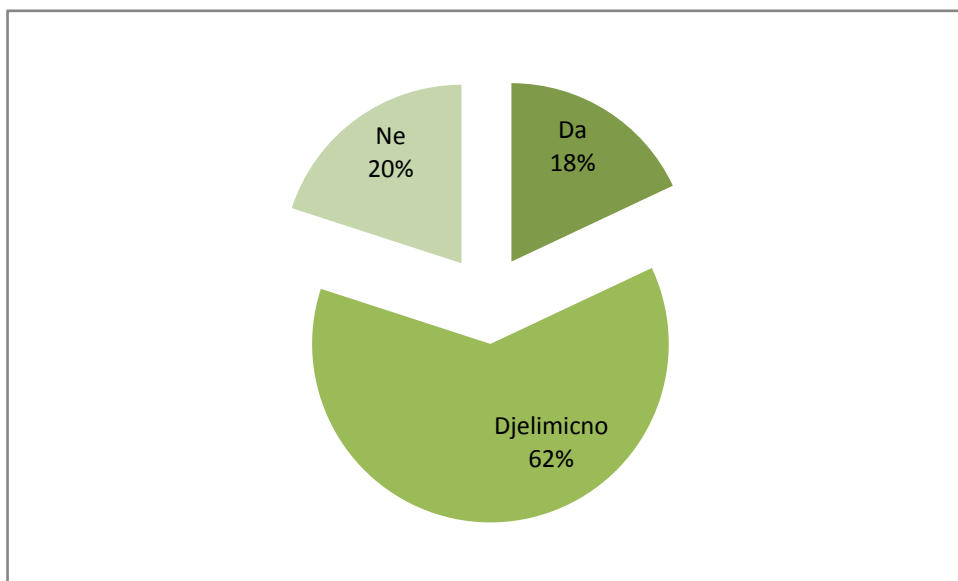
Od samih akcija koje su mediji preduzeli u situacijama **kada se desi ugrožavanje medijskih prava i sloboda (Fig 55), kao mjeru zaštite, mediji najprije u gotovo svim slučajevima objave šta se desilo na njihovom mediju.** Ovaj podatak ujedno govori da je javnost bila informisana gotovo o svim slučajevima kršenja medijskih prava i sloboda, tačnije, jako je mali broj slučajeva kršenja medijskih prava a da sami mediji o tome nisu izvijestili javnost. Dalje, druga aktivnost po učestalosti jeste prijava nadležnim organima države, a zatim obavješćavanje profesionalnih organizacija i udruženja. Tek onda se traži pomoć i zaštita organa međunarodne zajednice, dok se protest organizuje u najmanjem broju slučajeva.

Fig 55 Šta su preduzeli oni koji su preduzeli neku akciju u cilju zaštite medijskih prava i sloboda % od onih koji su nešto preduzeli

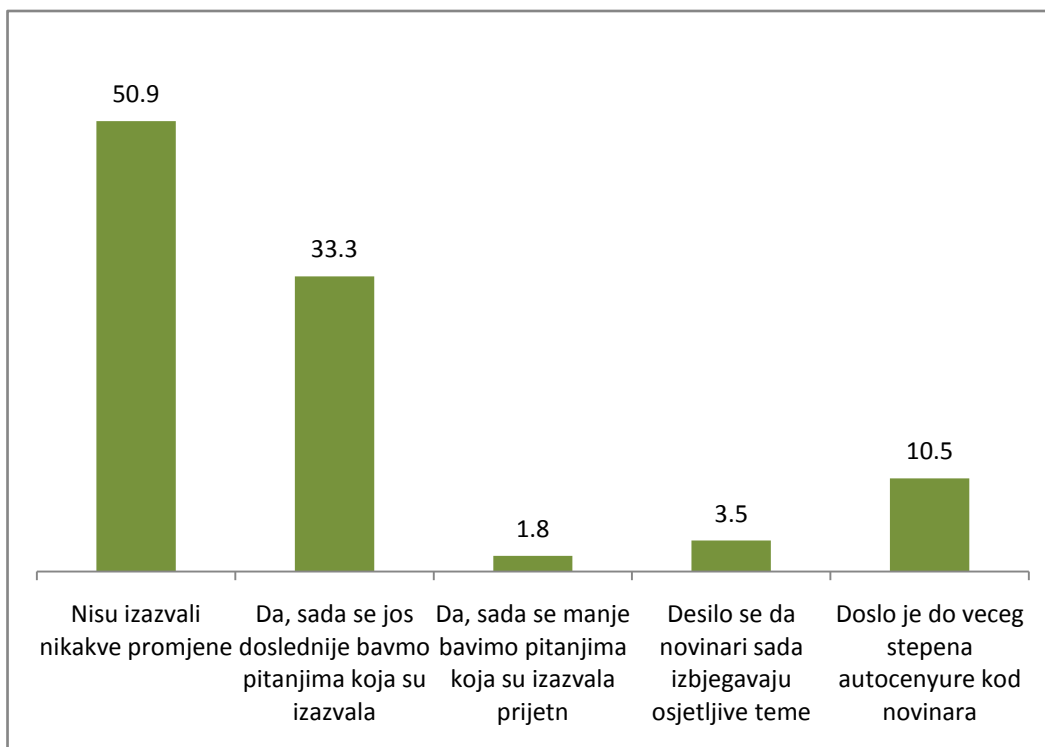
Od svih koji su preduzeli akcije u situaciji kada su ugrožene medijske slobode, **u najvećem broju slučajeva ove akcije su dale djelimične rezultate.**

Fig 56 Da li su preduzete akcije dale rezultate? %

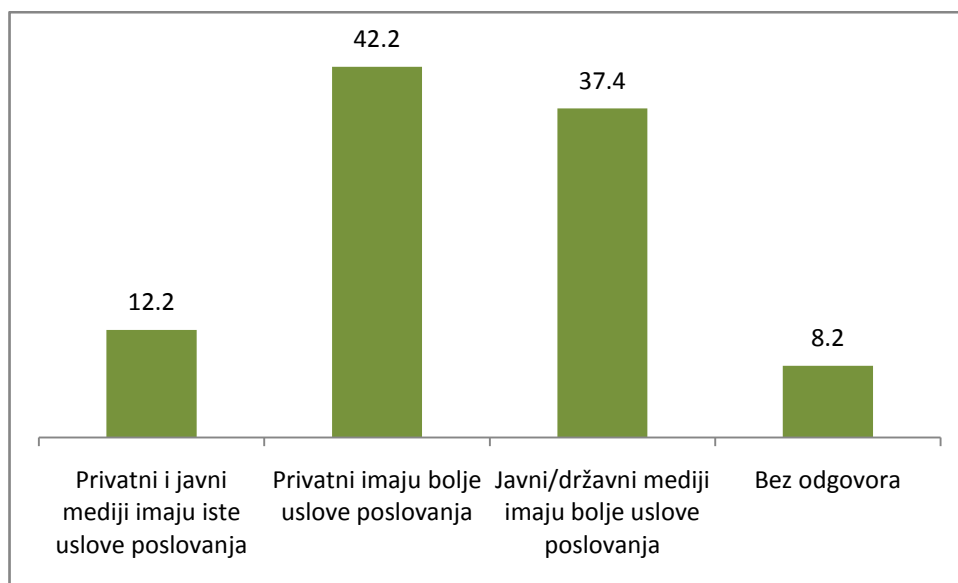
Dalje, same **prijetnje i pritisci na medije, ili ne dovode do bilo kakvih promjena u izvještavanju** medija koji su predmet napada i pretnji, ili čak proizvode efekat da mediji još čvršće, češće i dosljednije izvještavaju o stvarima koje su izazvale prijetnje i napade (Fig 57).

Fig 57 Da li su pritisci i prijetnje ili napadi na medije i/ili novinare doveli do nekih promena u izvještavanju ili ponašanju novinara - % od onih koji su prijavili prijetnje i napade

U sledećem segmentu istraživanja bavili smo se pitanjem jednakopravnosti između privatnih i državnih medija. Najprije, **kada je riječ o jednakim uslovima poslovanja, najveći broj naših ispitanika smatra da privatni mediji imaju bolje uslove poslovanja, mada su mišljenja po ovom pitanju veoma podijeljena, naime, značajan je i broj onih koji ističu da državni/javni mediji imaju bolje uslove poslovanja.** Od ukupnog broja ispitanih, samo je 12,2% onih koji smatraju da privatni i državni mediji imaju jednake uslove poslovanja.

Fig 58 Da li privatni i javni i/državni mediji imaju jednake uslove poslovanja? %

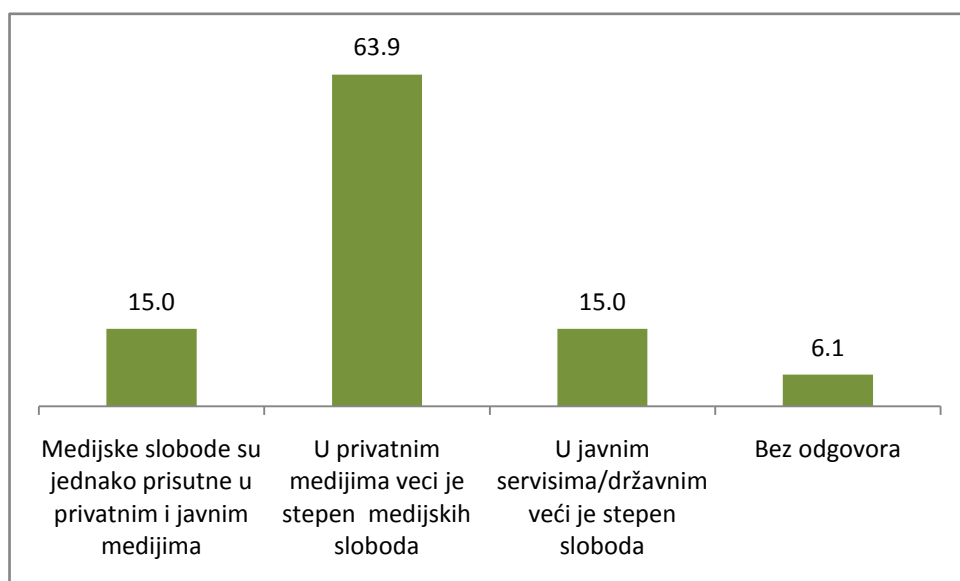
Analitički, najinteresantniji je podatak da u najvećoj mjeri oni koji rade u privatnim medijima ocjenjuju da državni mediji imaju bolju uslove poslovanja, a oni koji rade u državnim smatraju da privatni imaju bolje uslove poslovanja (Fig 59). Isto tako predstavnici štampanih medija u većoj mjeri smatraju da privatni mediji imaju bolje uslove poslovanja dok zaposleni u elektronskim medijima smatraju da državni mediji imaju bolje uslove poslovanja. Konačno, novinari većinom smatraju da privatni mediji imaju bolje uslove poslovanja, dok urednici smatraju da državni mediji imaju bolje uslove poslovanja.

Fig 59 Da li privatni i javni i/državni mediji imaju jednake uslove poslovanja – po kategorijama %

	Štampani	Elektronski	Javni/Državni	Privatni	Novinari	Urednici
Privatni i javni mediji imaju iste uslove poslovanja	10,2	13,3	27,1	2,3	8,7	20,9
Privatni imaju bolje uslove poslovanja	53,1	36,7	50,8	36,4	49,0	25,6
Javni/državni mediji imaju bolje uslove poslovanja	30,6	40,8	10,2	55,7	33,7	46,5
Bez odgovora	6,1	9,2	11,9	5,7	8,7	7,0
Total	100	100	100	100	100	100

Kada je o medijskim slobodama riječ (Fig 60), **značajno je veći broj onih koji smatraju da je veći stepen medijskih sloboda u privatnim u odnosu na državne medije.**

Fig 60 Da li javni/državni i privatni mediji jesu izjednačeni kada je riječ o medijskim slobodama? %

Dalje, predstavnici štampanih i elektrosnih medija se manje-više slažu da je stepen medijskih sloboda na višem nivou u privatnim nego u državnim medijima, a isti je slučaj i kada se uporede urednici i novinari (Fig 61). Međutim, u ovom pogledu postoje razlike između zaposlenih u privatnim i državnim medijima, naime, dok zaposleni u privatnim medijima nedvosmisleno smatraju da je stepen medijskih sloboda viši u privatnim medijima, mišljenje onih koji rade na državnim medijima prilično je izbalansirano, a komparativno, nešto je veći broj onih koji rade u javnim servisima a koji tvrde da su medijske slobode na istom nivou ili da je stepen sloboda viši u državnim medijima, u odnosu na one koji ističu da se medijske slobode u privatnim medijima na višem nivou.

Fig 61 Da li javni/državni i privatni mediji jesu izjednačeni kada je riječ o medijskim slobodama – po kategorijama? %

	Štampani	Elektronski	Javni/Državni	Privatni	Novinari	Urednici
Medijske slobode su jednako prisutne u privatnim i javnim medijima	6,1	19,4	30,5	4,5	13,5	18,6
U privatnim medijima veći je stepen medijskih sloboda	71,4	60,2	27,1	88,6	69,2	51,2
U javnim servisima/državnim veći je stepen sloboda	18,4	13,3	35,6	1,1	10,6	25,6
Bez odgovora	4,1	7,1	6,8	5,7	6,7	4,7
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Pitanje unaprjeđivanja medijskih sloboda je veoma značajno, i u ovom smislu, značajan je stav zaposlenih u medijima o tome ko treba da pruži najveći doprinos u ovom pravcu (Fig 62). Na nivou ukupne varijanse, ispitanici u istraživanju prije **svega identifikuju same medije, novinare i državu kao aktere od kojih se očekuje da daju ključni doprinos u pogledu unaprjeđenja medijskih sloboda.**

Fig 62 U kojoj mjeri dole navedeni društveni akteri trebaju po Vašem mišljenju da daju doprinos kada je riječ o unaprjeđenju medijskih sloboda? %

	Ključan doprinos	Važan doprinos	Mali doprinos	Bez doprinosa	Bez odgovora
Mediji	61,2	29,9	2,7	6,1	61,2
Novinari	58,5	29,9	2,7	8,8	58,5
Profesionalna udruženja i organizacije	38,1	41,5	9,5	1,4	9,5
Vlasnici medija	46,9	36,1	4,1	,7	12,2
Oglašivači	17,0	40,8	19,0	5,4	17,7
Država	61,9	25,9	4,8	1,4	6,1
NVO	22,4	40,1	19,7	6,8	10,9
Univerziteti	23,8	33,3	23,1	7,5	12,2
Predstavnici međunarodne zajednice	33,3	32,7	19,7	6,1	8,2

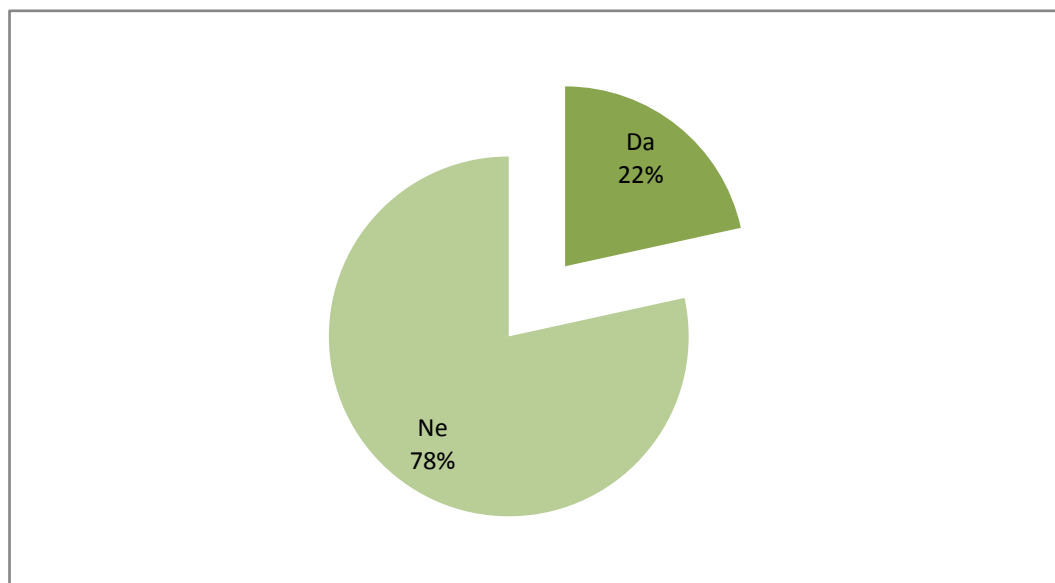
Posmatrano po kategorijama ispitanika (Fig 63), ističe se da ključni doprinos trebaju da pruže sami mediji, novinari i država. Međutim, zaposleni u određenim kategorijama medija u nekim aspektima insistiraju na značaju i drugih aktera. Tako npr. zaposleni u štampanim medijima u odnosu na ostale kategorije u značajno većoj mjeri insistiraju na doprinosu koji treba da pruže sami vlasnici medija.

Fig 63 Ko treba da pruži ključni doprinos - po kategorijama %

	Štapani	Elektronski	Javni/ državni	Privatni	Novinari	Urednici
Mediji	77,6	53,1	61,0	61,4	62,5	58,1
Novinari	69,4	53,1	57,6	59,1	55,8	65,1
Profesionalna udruženja i organizacije	53,1	30,6	35,6	39,8	44,2	23,3
Vlasnici medija	65,3	37,8	44,1	48,9	49,0	41,9
Oglašivači	16,3	17,3	10,2	21,6	20,2	9,3
Država	73,5	56,1	54,2	67,0	59,6	67,4
NVO	22,4	22,4	18,6	25	24,0	18,6
Univerziteti	24,5	23,5	20,3	26,1	23,1	25,6
Predstavnici međunarodne zajednice	38,8	30,6	20,3	42,0	30,8	39,5

Sledeći set pitanja bio je posvećen samo novinarima, dakle, u prezentaciji ovog dijela istraživanja riječ je o stavovima novinara.

Fig 64 Da li ste član nekog novinarskog udruženja?

Kada je riječ o navođenju udruženja čiji su članovi u Fig 65 dajemo prikaz autentično na način na koji su to naveli i imenovali sami ispitanici.

Fig 65 Kojeg udruženja član?

	N
Nije član	85
Asocijacija novinara	1
Asocijacije mladih novinara	1
Medjunarodna federacija novinara	1
MFN	1
Udruženje novinara Crne Gore	9
udruženja novinara Srbije i Crne gore	1
Udruženje sportski novinara	5
Total	104

U fig 66 dajemo prikaz razloga koje novinari navode a zbog kojih nisu članovi udruženja. Razlozi su dati autentično na način na koji su to saopštili sami novinari.

Fig 66 Zašto nisu članovi novinarskih udruženja (oni koji nisu)

Jer je doslo do podjele udruženja, a nisu organizovana nova
Jer ne postoji ni jedno koje bi zastupalo mene kao profesionalca i radnika
Jer nema adekvatnog udruženja
Jer smatram da nijesu na pravi način organizovani
Mislim da nema efekta i ne pomažu novinarima
Ne vjerujem udruženju
Ne znam
Nema pravog organizovanog
Nemam povjerenja
Ni jedno nema kredibilitet
Nisam jer smatram da kod nas nemaju nikakvog značaja
Nisam zainteresovana
Nisu nikada dolazile ponude da se učlanim
Praksa je pokazala da novinarska udruženja ne pružaju ni profesionalnu ni bilo koju drugu uslugu novinaru
Predsjednik u kom sam bio ga je privatizovao. Više je sportskih novinara u Bijelom polju nego u svim drugim opštinama
To su više politička udruženja
Zato što ne osjećam da bi trebalo da pripadam nekom udruženju. Tačnije u cg ne postoji neko pravo udruženje
Zato što ne postoji ozbiljno udruženje
Zato što ni jedno dovoljno dobro ne štiti medijske poslenike
Zato sto nijesam primijetila da ističu prave probleme novinara i više se bave samoreklamerstvom nego onim zbog čega su osnovani
Zato sto su politizovane
Zato što u CG nema pravog udruženja
Zbog podjela unutar udruženja sportskih novinara

Stepen zadovoljstva radom i zaštitom koju pruža udruženje može se vidjeti u Fig 67 i Fig 68.

Fig 67 Ukoliko jeste član, da li ste zadovoljni radom tog udruženja? %

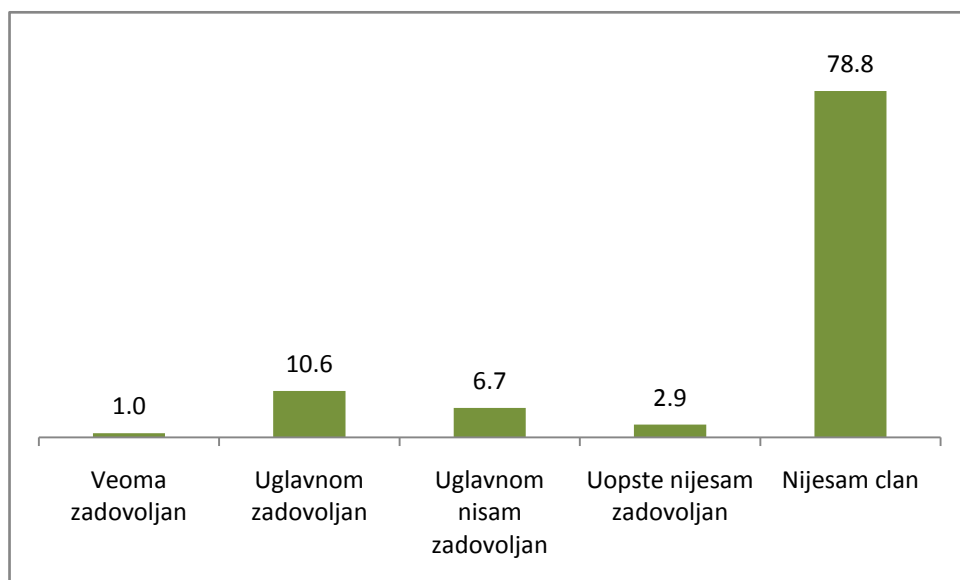
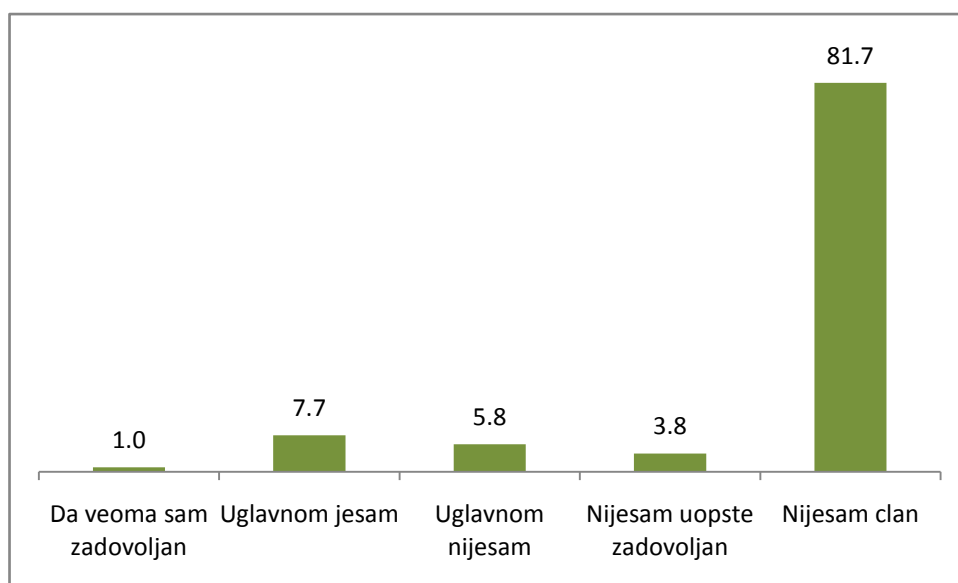

Fig 68 Da li ste zadovoljni zaštitom koju Vam pruža Vaše udruženje? %

Ono što je moguće uraditi kako bi se poboljšala zaštita novinara je autentično dato na način na koji su to novinari navodili u Fig 69

Fig 69 Šta je što treba preduzeti kako bi se obezbijedila bolja zaštita novinara?

• Adekvatno sprovoditi zakone koji se odnose na medije
• Aktivnija udruženja
• Angažovanost države i vlasti kako bi obezbijedili kako finansijska sredstva za medije tako apsolutnu slobodu medija
• Bolja primjena zakona, postojanje efikasnog samoregulatornog tijela svih novinara, nepristrasnost sudstva
• Bolja saradnja na relaciji urednik- građani- policija- novinar
• Bolji zakoni, jača profesionalna udruženja i nepristrasno sudstvo
• Da imaju bolje plate, čime bi uticaj na njih bio manji ili ga ne bi bilo
• Da se promijeni klima u državi uopšte
• Demokratizacija društva u cjelini, promjena vladajuće strukture i buđenje svijesti ukupne i kod građana te dovesti do zaštite novinara i građana pojedinačno. pojedinačni usamljeni pokušaji ne mogu dati rezultate, makar ne značajne
• Država mora da to i bude u pravom smislu riječi. Treba nam bolji ambijent za novinare otvorenost drzavevnihi organa za medije, smanjivanje politickih tenzija i politizacije medijskih poslova, kao i potpuno rasvetljavanje ubistva duska jovanovica, otkrivanj
• Efikasan rad tužilaštva i policije dovode do zaštite novinara
• Višem mlađih ljudi
• Istražni organi da prekinu vezu organizovanog kriminala sa vlastima
• Izjednačiti novinare sa službenim licima i tako tretirati svaki napad na njih. Do kraja istražiti sve napade na novinare, a posebno ubistvo Duska Jovanovića
• Kažnjavanje onih koji ih napadaju
• Materijalni status, bolji zakonodavni okvir i veća profesionalnost i etičnost samih novinara
• Morao bi postojati neki novinarski sindikat koji bi se borio za novinarska prava jer se ne poštuje ni radno vrijeme ni pravo na veće dnevnice, povećanja plate i sl
• Na ovo sam vec odgovorila odgovarajući na pitanja upitnika koja se tiču dekriminalizacije klevete
• Osnovati jak sindikat kako bi prvo bili zaštićeni u okviru kuće i dobili bolje uslove za rad pa tek potom se boriti za prava spolja. Obrazovati političare i društvene aktore o značaju i ulozi medija
• Osnovati krovno udruženje novinara koje bi obavljalo svoj posao
• Poštovanje pravila novinarske profesije

• Poštovanje zakona i primjena evropskih normi i standarda u pogledu pristupa informacijama i praksi rada
• Poštovati zakone na svim nivoima. Za urednike i direktore birati profesionalce, a ne zaštitnike partijskih interesa
• Potrebno je da država donese odluku da novinari moraju biti zastićeni. Dakle zakoni nijesu dovoljni jer su novinari ugroženi, posebno oni koji se bave istraživačim novinarstvom. Njih je mali broj ali ih je neophodno baš zbog toga zaštititi
• Povećati medijske slobode i platiti profesionalce
• Pravovremena aktivnost nadležnih državnih organa
• Primjena zakona i poštovanje propisa kada je u pitanju slobodno informisanje. Treba zabraniti sve vrste pritisaka na medije
• Primjena zakona nezavisno sudstvo, bolji materijalni status, profesionalna i poštena inspekcija rada. Puno novinara radi i po 12 sati više godina bez statusa.
• Promijeniti kulturu kod ljudi
• Promijeniti zakone koji bi ih više štitili, omogućiti finansijsku sigurnost, uvesti tijelo koje bi pratilo rad novinara
• Promjene se moraju desiti unutar sistema, odnosno, usvajanje novih zakona, izmjena postojećih i bolja efikasnost sudova
• Prvo bi trebalo početi od redakcije. Urednik ne zna a i ne zanima ga da li će novinar zavisno od vrste zadatka doživjeti neprijatnosti na terenu
• Treba poboljšati edukaciju novinara
• Uspostavljanje novinarskog samoregulatornog tijela
• Veća sloboda i zaštita medija
• Veće jedinstvo i solidarnost samih novinara i medijskih kuća
• Veće plate
• Zakonom zaštititi novinare kao službena lica
• Zakonska regulativa

Poslednji set pitanja bio je posvećen urednicima, ali su dobijeni podaci veoma skromni u kvantitativnom smislu, te nema potrebe da se prikazuju grafički ili tabelarno. Osnovni nalazi ovog dela istraživanja mogu se svesti u sljedećem:

- Od 43 urednika u našem uzorku, njih 3 je prijavilo da je neki političar ili istaknuti funkcioner tužio njihov medij
- Na pitanje koliko se puta to desilo, samo je jedan urednik naveo da se to desilo 15 puta a ostala dva urednika nisu naveli koliko puta je ovo bio slučaj
- Govoreći o ukupnim odštetnim zahtevima prema njihovom mediju koji se desio nakon tužbe funkcionera, jedan urednik je prijavio da je ukupna suma 20 000EUR, drugi da je suma 1 500 000 EUR a treći da je ukupna suma čak 11 000 000 EUR
- U poslednjih pet godina, opet je trojica urednika prijavilo da je bilo pravosnažnih presuda donešenih protiv njihovih medija
- Od toga, jedan urednik je prijavio da je donesena jedna, a ostala dvojica prijavljuju da je bilo po 10 pravosnažnih presuda. Međutim, niti jedan od njih nije prijavio koliko je bila ukupna suma po osnovu ovih presuda
- U samo jednom pojedinačnom slučaju kada su presude protiv medija donešene, ovaj medij se žalio Evropskom sudu za ljudska prava

OSNOVNI ANALITIČKI NALAZI ISTRAŽIVANJA

- Upoređujući stanje demokratije danas u odnosu na period prije referenduma, generalno, značajno veći broj ispitanika ocjenjuje da je stanje bolje
- gotovo ¾ zaposlenih u medijima očekuje poboljšanje u narednih pet godina, što zapravo govori o tome da se po njihovom mišljenju danas stvari kreću u dobrom pravcu
- Procjenjujući stanje medijskih sloboda veći broj ispitanika medijske slobode ocjenjuje negativno u odnosu na broj onih koji daju pozitivnu ocjenu. Pri tome je broj onih koji stanje medijskih sloboda ocjenjuju negativno veći među zaposlenima u privatnim medijima (njih 73%). Većina zaposlenih u državnim medijima ili javnim servisima takođe negativno ocjenjuje medijske slobode, ali u nešto manjem procentu (57%)
- Najbolje ocijenjena moguća mjera koja bi unaprijedila medijske slobode jeste mjera kojom bi se zakonski napad na novinare tretirao kao napad na službeno lice u vršenju dužnosti
- Kao najvažnije rezloge koji ograničavaju medijske slobode identifikovali smo političke pristiske od strane vlasti ali i sa svih strana, nedovoljno razvijena demokratska svijest građana, ali i loša ekonomska situacija u kojima se mediji nalaze kao i niske plate samih novinara
- Problem prijetnje i napada na novinare se od strane preko 70% zaposlenih u medijima doživljava kao ozbiljan problem
- Kada je riječ o kršenju medijskih prava i sloboda, posmatrano po godinama možemo identifikovati negativan trend, naime, na osnovu iskustava zaposlenih u medijima počev od 2007, svake godine je dolazilo kumulativno do povećanja kršenja medijskih prava i sloboda
- Najčešći oblik ugrožavanja medijskih sloboda je optuživanje i pritisak koji političke partije vrše na medije; zatim, slijedi uskraćivanje prava na informacije od javnog značaja, optuživanje i pritisak od strane vlasti i optuživanje od strane drugih medija
- Za kršenje medijskih sloboda najodgovorniji pojedinci-politički moćnici, vlast na državnom i lokalnom nivou, pojedinci ekonomski moćnici i političke partije
- Od svih onih koji su prijavili kršenje medijskih sloboda, njih 63% je preduzelo neku akciju tim povodom, a 37% nije ništa preduzelo
- Od samih akcija koje su mediji preduzeli u situacijama kada se desi ugrožavanje medijskih prava i sloboda kao mjeru zaštite, mediji najprije u gotovo svim slučajevima objave šta se desilo na njihovom mediju. Druga aktivnost po učestalosti jeste prijava nadležnim organima države, a zatim obavještanje profesionalnih organizacija i udruženja. Tek onda se traži pomoć i zaštita organa međunarodne zajednice, dok se protest organizuje u najmanjem broju slučajeva.
- Od svih koji su preduzeli akcije u situaciji kada su ugrožene medijske slobode, u najvećem broju slučajeva ove akcije su dale djelimične rezultate
- Same prijetnje i pritisci na medije, ili ne dovode do bilo kakvih promjena u izvještavanju medija koji su predmet napada i pretnji, ili čak proizvode efekat da

mediji još čvršće, češće i dosljednije izvještavaju o stvarima koje su izazvale prijetnje i napade

- Kada je riječ o jednakim uslovima poslovanja, najveći broj naših ispitanika smatra da privatni mediji imaju bolje uslove poslovanja, mada su mišljenja po ovom pitanju veoma podijeljena, naime, značajan je i broj onih koji ističu da državni/javni mediji imaju bolje uslove poslovanja
- Kada je o medijskim slobodama značajno je veći broj onih koji smatraju da je veći stepen medijskih sloboda u privatnim u odnosu na državne medije
- U pogledu unaprjeđivanja medijskih sloboda zaposleni u medijima identifikuju same medije, novinare i državu kao aktere od kojih se očekuje da daju ključni doprinos
- Najveći broj novinara nijesu članovi novinarskih udruženja, a kao razlozi se najčešće navode slaba organizacija udruženja i njihov nizak profesionalni kredibilitet
- Mali broj članova udruženja je polovično zadovoljan radom udruženja i zaštitom koju dobijaju od udruženja
- Samo tri medija (ND Vijesti, Dan i Monitor) su prijavili slučajeve tužbe protiv njihovog medija od strane političkih funkcionera i moćnih pojedinaca. U poslednjih pet godina, opet su samo ista tri urednika prijavila da je bilo pravosnažnih presuda donešenih protiv njihovih medija.

Doc. Dr Miloš Bešić